

Barbara Šatej

BREZ NJIH NE GRE

Zgodovina Filozofske fakultete je zgodovina razvoja posameznih znanstvenih ved, ki domujejo na njenih oddelkih in ki jo sestavljajo in soustvarjajo. In če so oddelki posamezni deli, ki le drug z drugim tvorijo celoto, so vezni členi, ki te dele povezujejo med seboj, tiste službe, centri ali inštituti, ki so na prvi pogled manj vidni, a vendar nujno potrebni, da fakulteta diha in deluje kot eno. V tem poglavju sta izpostavljena Znanstvenoraziskovalni inštitut, ki organizira in usklajuje celotno raziskovalno delo na fakulteti, ter Center za pedagoško izobraževanje, ki med drugim skrbi tudi za dodatno pedagoško izobraževanje vseh študentov in pedagoškega kadra. Posebna Pedagoška enota za šport skrbi za dobro telesno počutje tako študentov kot zaposlenih na fakulteti. Na kratko pa je orisana tudi vrsta skupnih strokovnih služb in knjižnic, ki so nujno dopolnilo in pomoč pedagoškemu in znanstvenoraziskovalnemu delu na fakulteti.

Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete

Znanstvenoraziskovalni inštitut,¹ ki v letu 2019 praznuje svojo štiridesetletnico, organizira in usklajuje raziskovalno delo na Filozofski fakulteti, kar je njegovo osnovno poslanstvo. Filozofska fakulteta je namreč največja institucija za raziskovanje na področju humanistike in deloma družboslovja; prav zato je vloga njenega znanstvenoraziskovalnega inštituta toliko bolj pomembna.

Raziskovalno delo je bilo poleg pedagoškega že od vsega začetka temeljna naloga univerzitetnega kadra. Nova znanstvenoraziskovalna dognanja so namreč predstavljala osnovo pedagoškemu delu, ki se je nadgrajevalo in razvijalo prav na njegovi podlagi. Pedagoško delo je tako potekalo vzporedno in

v prepletu z znanstvenoraziskovalnim. Pred vojno, pa tudi še po njej, sta oba procesa nemoteno potekala v okviru posameznih oddelkov. Z nastajanjem novih oddelkov ter naraščanjem števila študentov in posledično pedagoškega kadra pa so potrebe raziskovalnega dela prerasle oddelčne okvire. Vse bolj se je kazala nujna po njegovi organiziranosti in skupni koordinaciji na fakultetni ravni. K temu so v sedemdesetih letih pripomogle tudi nove tendence na republiški ravni, »da se poprej izključno individualne prijave raziskovalnih nalog republiškemu fondu združujejo v širše disciplinarne programe«.² Raziskovalna skupnost Slovenije, ki je bila ustanovljena 23. julija 1970 prav z namenom, da pripravi raziskovalni program za razvoj znanosti, je dajala prednost nacionalno pomembnim interdisciplinarnim programom. Filozofska fakulteta je s svojo paleto oddelkov združevala kar nekaj ved, pomembnih za krepitev nacionalne identitete, zato je njenim zahtevam ustrezala. Na fakulteti so v drugi polovici šestdesetih najprej ustanovili poseben odbor oziroma komisijo za znanstvenoraziskovalno delo. Po daljših razpravah so zavrnil prvotni predlog, da bi se ustanovili posamezni inštituti po vzoru tistih na SAZU. Sklenili so ustanoviti samo en inštitut, ki bo povezoval vse na fakulteti delujoče znanosti, kar je potrdil tudi Fakultetni svet.³ Naloge inštituta bi bile organizacija in usklajevanje znanstvenoraziskovalnega dela vseh na fakulteti zastopanih strok ter spodbujanje meddisciplinarnih raziskav. V ta namen bi se programsko povezoval tudi s sorodnimi institucijami zunaj fakultete. Spodbujal bi vključevanje študentov v fakultetno raziskovalno delo, skrbel za izobraževanje znanstvenoraziskovalnega kadra in pretok znanstvenoraziskovalnih izsledkov v pedagoški proces pa tudi med širšo javnost. Glede na potrebe in smernice bi skrbel za programsko oziroma projektno

1 Podrobneje o Znanstvenoraziskovalnem inštitutu glej npr.: Nace Šumi: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989; Slavko Kremenšek: Med pedagoško-znanstvenimi enotami in Znanstvenim inštitutom. *Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem: Šumijev zbornik*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1999; Nace Šumi, Dušan Nečak: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. *Zbornik 1919–1999*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000; Dušan Nečak, Rudi Rizman: Znanstvenoraziskovalni inštitut. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009.

2 Nace Šumi: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta 1989, 257.

3 Zapisnik sklepa 12. seje FS FF, 27. februar 1978.

organizacijo raziskav in nudil ustrezno podporo raziskovalcem.⁴

Znanstveni inštitut Filozofske fakultete (ZIFF) je bil ustanovljen 8. marca 1979. Med ustanovne člane so se zapisali dr. Nace Šumi, dr. Vekoslav Kremenšek, dr. Jože Koruza, dr. Breda Pogorelec, dr. Tatjana Bregant in dr. Ana Krajnc. Kot vodstveni organ inštituta je bil imenovan Svet ZIFF pod vodstvom predsednika, sestavljali pa so ga še namestnik predsednika, štirje člani iz vrst fakultetnega pedagoškega kadra, dva člana iz študentskih vrst in predstavniki Kulturne skupnosti Slovenije, Izobraževalne skupnosti Slovenije in Republiške konference SZDL. Vzporedno sta bila ustanovljena še programski in ekonomsko-tehnični odbor. Konec osemdesetih let se je članstvo Sveta inštituta prestrukturiralo. Prisotnost zunanjih predstavnikov ni bila več potrebna, zato so poleg predsednika postali člani Sveta inštituta dejansko člani dotedanjega programskega odbora, ki so ga sestavljali vodje posameznih programov in programskih sklopov.⁵ Za prvega predsednika Sveta ZIFF je bil izvoljen dr. Nace Šumi, ki je inštitut vodil do upokojitve leta 1996. V času njegovega dekanovanja (1983–1987) ga je zamenjal dr. Frane Jerman. Dr. Šumija je leta 1996 nasledil dr. Dušan Nečak, ki mu je leta 2002 sledil ddr. Rudi Rizman. Leto pozneje se je Znanstveni inštitut preimenoval v Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete. Leta 2008 je predsednik ZIFF postal dr. Rajko Muršič. Po njegovem odstopu ga je kot vršilec dolžnosti zamenjal dr. Vojko Gorjanc, takratni prodekan za znanstvenoraziskovalno delo. Leta 2011 je sledila nova reorganizacija ZIFF, po kateri je vodja Sveta aktualni prodekan za znanstvenoraziskovalno delo, člani Sveta pa so še vodja službe ZIFF in predstavniki vseh oddelkov, ki jih na predlog oddelkov imenuje Senat Filozofske fakultete.⁶

Za tekoče delo inštituta je bila potrebna tudi strokovna pomoč. Inštitut je že ob ustanovitvi zaposlil strokovno tajnico, v naslednjih letih sta ji pri

administrativnih in finančnih zadevah pomagali še dve strokovni delavki. S porastom števila raziskovalcev in vedno novimi možnostmi pridobivanja projektov tako doma kot v tujini, z novimi nalogami in zahtevami se je širila tudi potreba po novi delovni sili in danes je na inštitutu že 6 zaposlenih, ki nudijo podporo raziskovalnemu delu. Vse od leta 1980 pa do upokojitve leta 2011 je strokovno delo inštituta usmerjala Jadranka Šumi, ki je bila od leta 2000 tudi pomočnica tajnika fakultete za znanstvenoraziskovalno delo, mednarodno sodelovanje in odnose z javnostmi. Leta 2011 je bil za novega strokovnega vodjo imenovan Andrej Prosen, po njegovem odhodu leta 2019 pa ga je nasledila Darinka-Ika Bartol, sicer dolgoletna strokovna sodelavka inštituta.

Znanstvenoraziskovalni inštitut ima svoje prostore v petem nadstropju. Ob ustanovitvi si je začasno delil pisarno z Oddelkom za psihologijo v kleti Filozofske fakultete. Leta 1982 se je preselil v na novo dozidano peto nadstropje in se pozneje iz desnega krila stavbe preselil v levo, kjer domuje še danes.⁷

Kot smo že zapisali, je bila glavna naloga inštituta koordinacija znanstvenoraziskovalnega dela na fakulteti. Vzporedno z nastajanjem inštituta je potekala široka zasnova raziskovalnega programa z naslovom *Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem*, ki ni vključeval samo strok, zastopanih na fakulteti, ampak je k sodelovanju pritegnil tudi raziskovalce z drugih slovenskih institucij. Celotni program je financirala takratna Raziskovalna skupnost Slovenije. Leta 1980 je inštitut organiziral tudi istoimenski posvet, katerega glavni namen je bilo interdisciplinarno reševanje kulturoloških vprašanj oziroma potrditve zasnove kulturološkega programa.⁸

Število prijavljenih raziskovalnih programov in programskih sklopov na področju humanistike in družboslovja, kamor so se uvrščale fakultetne stroke, je z leti seveda naraščalo. Poleg temeljnih raziskovalnih programov in projektov je inštitut koordiniral ciljne raziskovalne projekte, pozneje tudi številne

4 Nace Šumi, Dušan Nečak: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. *Zbornik 1919–1999*. Ljubljana: FF, 2000, 480.

5 Nace Šumi, op. cit., 258–259.

6 Glej npr.: Pravila FF UL (2017), čl. 40, <http://www.ff.uni-lj.si/oFakulteti/Pravilniki> (dostop: april 2019).

7 http://www.ff.uni-lj.si/raziskovanje/Znanstvenoraziskovalni_institut/O_institutu (dostop: april 2019).

8 Podrobneje o programu glej: Slavko Kremenšek, op. cit., 1999, 22.

ZIFF je svojo 40-letnico delovanja obeležil marca 2019 v Cankarjevem domu.
Vir: Arhiv ZIFF.

ZIFF že več let uspešno sodeluje tudi pri vseevropskem projektu Evropska noč raziskovalcev z naslovom Humanistika, to si ti! Primer plakata na Celovški cesti v Ljubljani, ki je mimoidoče vabil na Noč raziskovalcev 2009. Vir: Arhiv ZIFF.

podoktorske in mednarodne projekte. Danes večina projektov sodi v nacionalno programsko shemo financiranja, povečuje se delež bilateralnih projektov. Z vstopom v Evropsko unijo pa se je s pridobivanjem mednarodnih projektov med financerje vpisala tudi Evropska skupnost. Trenutno ZIFF vodi okoli 100 projektov letno. V tem času je znatno naraslo tudi število raziskovalcev. Medtem ko je bilo leta 1980 okoli 150 raziskovalcev, je v zadnjih letih njihovo število naraslo že prek 300, razdeljeni pa so v 13 raziskovalnih skupin. Raziskovalci sami v okviru svojih oddelkov na podlagi objavljenih razpisov pripravljajo in prijavljajo projekte, pri izbiri razpisov in prijav pa jim svetuje Znanstvenoraziskovalni inštitut, ki jim tudi nudi administrativno pomoč in vodi finance tekočih projektov.

Že od samega začetka je inštitut vseskozi prirejal tudi odmevne znanstvene posvete, tako domače kot mednarodne, organiziral različne prireditve in predstavitve, kot soorganizator sodeloval z različnimi sorodnimi institucijami doma in v zamejstvu. Tako ne gre spregledati odmevnih mednarodnih posvetov »Barok v mejnih okoljih« in »Vloga humanistike in družboslovja«, mednarodnih simpozijev »Slovenska in nemška kultura na Slovenskem«, »Bahtin in humanistične vede« ali »Avstrija. Jugoslavija. Slovenija: narodna identiteta skozi čas« ter simpozija »Geografski vidiki sodobnega razvoja v Evropi«.⁹

Med glavnimi nalogami inštituta je bila tudi predstavitev raziskovalnih dosežkov. Dolgoletna želja fakultetnih raziskovalcev po izdaji lastnih publikacij v okviru fakultete se je uresničila. Inštitut je za to dejavnost namenil del sredstev in leta 1981 oblikoval posebno tiskovno komisijo, ki je skrbela za uredniški program. Za predsednika komisije je bil imenovan dr. Vekoslav Kremenšek, leta 1996 je funkcijo prevzel dr. Dušan Nečak, pozneje ga je nasledil ddr. Rudi Rizman. Komisija je razpravljala o podanih predlogih za tisk, pri tem je inštitut lahko v celoti založil in izdal samostojne znanstvene publikacije, bil sozaložnik ali samo finančni podpornik, slednje zlasti pri

financiranju prevodov publikacij ali posameznih prispevkov svojih raziskovalcev. Leta 1980 je izdal prvo publikacijo, in sicer zbornik razprav z naslovom *Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem*, ki je vseboval gradivo za istoimensko posvetovanje. Pet let pozneje je inštitut oblikoval knjižno zbirko Razprave FF, ki jo je do leta 2011 urejala Jadranka Šumi. Do takrat je v zbirki izšlo 174 znanstvenih monografij. Ob tridesetletnici založniške dejavnosti inštituta so v posebni brošuri zapisali: »V knjižni zbirki Razprave FF bodo raziskovalci Filozofske fakultete še naprej objavljali aktualne izsledke raziskovanj s številnih področij, v program pa bodo sprejete tudi odmevnejše doktorske disertacije ter izsledki s srečanj na znanstvenih sestankih.«¹⁰

Znanstvenoraziskovalni inštitut je publikacije in znanstvenoraziskovalne izsledke širši javnosti predstavljal na posebnih letnih tiskovnih konferencah skupaj z razstavo izdanih del. Pod vodstvom dr. Slavka Kremenška so prvo tako konferenco skupaj z razstavo izdanih publikacij in del organizirali leta 1983 na Filozofski fakulteti. Sledile so ji razstave v razstavišču Arkade. Prva je bila organizirana aprila 1984. »Razstava je pobudila viden odmev ter jo nameravamo odslej prirejati redno zunaj fakultetne stavbe, ker tako dosežemo bistveno večji obisk,«¹¹ je o njej v poročilu zapisal takratni dekan dr. Nace Šumi. O uspehu tiste iz leta 1985 pa je pohvalno poročal na seji Fakultetnega sveta: »Prva stvar, ki zasluži posebno omembo, je razstava, ki je bila od 26. 4. do 15. 5. v Arkadah v Ljubljani, na kateri je fakulteta skupaj z ZIFF predstavila svoje raziskovalne dosežke v letu 1984. Razstava je dosegla določen odmev, in to večji, kot bi človek sodil samo po časopisnih poročilih. Zato nameravamo z razstavami v centru mesta nadaljevati tudi v prihodnje, obenem pa smo se na inštitutu že menili o nekaterih korekturah, dopolnitvah, drugačnih koncepcijah za razstavo. Predvsem je treba bolje pokazati stike fakultete navzven. Na prireditvi je bilo predstavljenih okrog 800 bibliografskih enot, v izboru seveda, ker če ne bi bilo izbora, bi bilo enot nekaj nad 1000. Razstava je pokazatelj, ki opravičuje

9 Podrobneje glej: Nace Šumi, Dušan Nečak, op. cit.

10 Razprave FF: trideset let založniške dejavnosti Znanstvenoraziskovalnega inštituta FF. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2011, [4].

11 Dekanovo poročilo. *Poročilo o delu FF v Ljubljani Univerze E. Kardelja v Ljubljani v štud. letu 1984/85*, 17.

naše delo pred javnostjo in pa pred neposrednim financerjem, Raziskovalno skupnostjo Slovenije.«¹² Od leta 1987 so razstave prirejali v prostorih Kulturnoinformacijskega centra (KIC) Križanke, ki je bil lokacijsko ustrežnejši.¹³ Vsakoletne razstave je spremljal *Katalog ob razstavi publikacij in predstavitev izsledkov znanstvenoraziskovalnega dela Filozofske fakultete* za razstavljeno leto, ki so ga pripravljali bibliotekarji Filozofske fakultete. Medtem ko je prvi katalog za leto 1984 obsegal okoli 800 razstavljenih enot, je zadnji tiskani katalog za leto 2003 izkazal več kot 2000 dosežkov. V dobrih dvajsetih letih so se znanstvenoraziskovalni dosežki Filozofske fakultete skoraj potrojili, trend naraščanja pa tudi v naslednjih letih ni ponehal. Razstava leta 2003 je bila zadnja skupna predstavitev letne produkcije del in izsledkov fakultetnih raziskovalcev, kar je škoda, saj so bili dosežki in rezultati raziskovalnega dela na ta način javnosti predstavljeni na viden in otipljiv način in niso ostajali samo v številkah in seznamih.

Ena od nalog Znanstvenoraziskovalnega inštituta je bila tudi skrb za mlade raziskovalce. Ko je leta 1985 takratna Raziskovalna skupnost Slovenije začela z obsežnim projektom *2000 mladih raziskovalcev do leta 2000* z namenom, da mlade diplomante vključi v raziskovalne programe in jim omogoči nadaljevanje izobraževanja in možnost zaposlitve v raziskovalnih institucijah, se je v projekt vključila tudi Filozofska fakulteta. Že leta 1986 je zaposlila prvih šest mladih raziskovalcev, s projektom pridobivanja in usposabljanja mladih raziskovalcev pa nadaljuje še danes.¹⁴

Vrnimo se k znanstvenoraziskovalni produkciji. Založniško dejavnost Znanstvenoraziskovalnega inštituta je prevzela leta 2007 ustanovljena fakultetna Znanstvena založba. Potem ko so tudi posamezni oddelki že od začetka opravljali založniško dejavnost za svoje potrebe, se je s povečano knjižno produkcijo in novimi založniškimi pristopi in zahtevami pokazala nujna po lastni založbi. Njeno osnovno poslanstvo je bilo in je skrb za izdajo najnovejših raziskovalnih

dosežkov humanističnih in družboslovnih ved, izdaja pa tudi študijsko gradivo in univerzitetne učbenike, različne strokovne publikacije ter 15 znanstvenih revij. Uredniško politiko usmerjajo štiri področna uredništva, in sicer za znanstvene publikacije, visokošolske in druge učbenike, strokovne publikacije in promocijska gradiva. Založba poleg vsebine daje velik poudarek tudi zunanji podobi svojih knjižnih izdaj, ki jih je na leto okoli sedemdeset. Sledi pa tudi sodobnim trendom in potrebam na področju znanstvenega in univerzitetnega tiska, zato je že od vsega začetka naravnana k e-založništvu. Poleg odprtega dostopa do člankov iz revij, ki jih izdaja, omogoča tudi odprti dostop do večine svojih knjižnih izdaj, kar dejansko pomeni še korak naprej k večji razširjenosti in odmevnosti fakultetnega znanstvenoraziskovalnega dela.

Z roko v roki se založniška dejavnost dopolnjuje s fakultetno knjigarno, ki je zaživela dobrih pet let prej. Leta 2003 ustanovljena knjigarna je začela s prodajo in promocijo znanstvenih in strokovnih publikacij, ki so izšle na Filozofski fakulteti. V nekaj letih je razširila svojo naročniško-prodajno mrežo in knjižno produkcijo Filozofske fakultete ponudila širši strokovni javnosti. V okviru promocije od leta 2008 redno prireja tudi t. i. Besedne postaje, na katerih ne teče beseda samo o novih knjižnih izdajah Znanstvene založbe, ampak se vrstijo tudi različni literarni večeri, debatni klubi, pogovori, recitali ali celo razstave. Skupaj z založbo od leta 2010 organizira zdaj že uveljavljeni sejem akademske knjige *Liber.ac*, ki vsako pomlad za tri dni zasede Foersterjev vrt za stavbo Filozofske fakultete. Sejem ni samo prodajni knjižni sejem, na katerem sodeluje vedno več akademskih založb, ampak tudi velik kulturni dogodek s pestrim in raznolikim spremljevalnim programom. Tudi na ta način se znanstvenoraziskovalno delo Filozofske fakultete promovira in kaže širši javnosti in vedno znova dokazuje svoj primat na področju humanistike.¹⁵

12 Zapisnik 4. seje FS FF, 11. junij 1985.

13 Zapisnik 8. seje FS FF, 27. maj 1987.

14 Dušan Nečak, Rudi Rizman: Znanstvenoraziskovalni inštitut. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 551.

15 Več glej: Gregor Pompe (ur.): Znanstvena založba in knjigarna. *Slavnostni zbornik ob 100-letnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019, 165–167; Maja Avsenik: Knjigarna. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 526–529.

Sejem akademske knjige Liber.ac. Avtor: Borut Krajnc.

Center za pedagoško izobraževanje

Center za pedagoško izobraževanje¹⁶ že od vsega začetka skrbi za pedagoško izobraževanje študentov, ki bi se radi zaposlili v pedagoških poklicih, a nimajo ustrezne pedagoške izobrazbe. Dodatno izobražuje tudi fakultetni pedagoški kader in pedagoški kader z univerze ali iz drugih izobraževalnih ustanov ter sočasno razvija sodobne metode in oblike izobraževanja in izpopolnjevanja.

Fakultetni svet ga je s statutarnim sklepom potrdil 12. 4. 1978, ustanovljen pa je bil na pobudo oddelkov za pedagogiko in psihologijo. Pri tem sta glavno vlogo odigrala dr. Vlado Schmidt in dr. Barica Marentič Požarnik. Prvotni naziv centra je bil Center za pedagoško usposabljanje, pozneje se je preimenoval v Center za pedagoško izobraževanje (CPI).

Center se je usmeril predvsem v pedagoško-andrigoško izpopolnjevanje nepedagoških diplomantov, ki so na izobraževanje prihajali tudi z drugih

fakultet. Za poučevanje na osnovnih in srednjih šolah so želeli pridobiti ustrezne kvalifikacije. Te so jim bile priznane po opravljenem izpitu iz pedagogike in psihologije. Center je v pomoč za pripravo na izpit sčasoma organiziral različna predavanja. Z letom 1981 so uvedli nov vzgojno-izobraževalni enoletni program za pedagoško-andrigoško izobrazbo, sestavljen iz petih pedagoških predmetov. Program so z leti ustrezno dopolnjevali in prenavljali ter ga izvajajo še danes.

Center je v sodelovanju z različnimi izobraževalnimi ustanovami na podlagi spreminjajoče se šolske zakonodaje skrbel tudi za ustrezna izpopolnjevanja že zaposlenih pedagoških kadrov. Ko se je v devetdesetih v Sloveniji vzpostavil sistem sofinanciranega dodatnega izobraževanja učiteljev, je prevzel vlogo glavnega koordinatorskega in svetovaleca pri izpeljavi programov stalnega strokovnega izpopolnjevanja za učitelje, ki so se izvajali na Filozofski fakulteti. Programi so bili izpeljani za posamezna

16 Prispevek o CPI je povzet po: Barica Marentič Požarnik: Center za pedagoško izobraževanje. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 263–264; Barica Marentič Požarnik: Center za pedagoško izobraževanje. *Zbornik 1919–1999*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 489–490; Cirila Peklaj et al.: Center za pedagoško izobraževanje. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 517–523. Center za pedagoško izobraževanje – 30 let. Ljubljana: Znanstvena založba filozofske fakultete, 2009.

PROGRAM

ponedeljek, 25. januar

- 9.00 – 9.30 prijava udeležbe, razdelitev gradiva in osnovne informacije
9.30 – 13.00 PSIHOLOGIJA – dr.B.Marentič-Požarnik: Oblike učenja
15.00–18.00 PSIHOLOGIJA – dr.D.Žagar: Pomnenje in transfer pri učenju

torek, 26. januar

- 8.00 – 11.00 PSIHOLOGIJA – dr.B.Marentič-Požarnik: Sposobnosti, učne navade in motivacija
11.30–13.00 PSIHOLOGIJA – dr.D.Žagar: Ocenjevanje in vrednotenje znanja
15.00–18.00 PSIHOLOGIJA – dr.B.Marentič-Požarnik: Osnove moralnega vzgajanja, človek in delo

sreda, 27. januar

- 8.00 – 13.00 PEDAGOGIKA – dr.F.Strmčnik: Izbrana poglavja iz pedagogike
15.00 – 18.00 PEDAGOGIKA – nadaljevanje

četrtek, 28. januar

- 8.00 – 13.00 DIDAKTIKA – dr.F.Strmčnik: Izbrana poglavja iz didaktike
15.00–18.00 PSIHOLOGIJA – dr.V.Skalar: Problemi mladostnikov

petek, 29. januar

- 8.00 – 13.00 ANDRAGOGIKA – dr.A.Krajnc: Izbrana poglavja iz andragogike
15.00–18.00 ANDRAGOGIKA – nadaljevanje

sobota, 30. januar

- 8.00 – 13.00 ANDRAGOGIKA – dr.A.Krajnc: nadaljevanje

Govorilne ure bodo med odmori in po 13. uri: psihologija (ponedeljek)
pedagogika, didaktika (sreda) in
andragogika (petek)

Ostale informacije: med odmori in po 13.00 v torek in četrtek na Centru za

Primer programa seminarja za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe iz leta 1982.

strokovna področja, ki so jih zastopali oddelki na fakulteti. Udeleženci so poleg novosti iz posameznih strok pridobili dodatna znanja iz didaktike in psihološko-pedagoških vsebin.

Ena od nalog CPI je bila tudi skrb za didaktično izpopolnjevanje visokošolskih učiteljev in asistentov. V ta namen je izpeljal vrsto izobraževanj iz visokošolske didaktike. Z letom 1999 je bilo izobraževanje Osnove visokošolske didaktike potrjeno tudi kot program za izpopolnjevanje visokošolskega kadra. Za to vrsto izobraževanja so od leta 1992 organizirane tudi odmevne poletne in zimske šole.

Nove možnosti delovanja je CPI izkoristil z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo. Bil je vodja

in koordinator številnih razvojnih projektov, sofinanciranih s strani Evropskega socialnega sklada. Vodil je tudi tri projekte, povezane z bolonjsko prenovo.

V zadnjih letih CPI koordinira sistem tutorstva in kakovosti na fakulteti ter preverjanja znanja iz tujih jezikov, povezuje pa se tudi s sorodnimi enotami v mednarodnem prostoru.

V pomoč pedagoškemu izobraževanju je CPI izdajal gradiva za izpeljane seminarje, tečaje in poletne šole ter se kot soizdajatelj podpisal pod številne publikacije. Izdaja pa tudi serijo Prispevki k visokošolski didaktiki, v kateri je do zdaj izšlo šest visokošolskih učbenikov in znanstvenih monografij.

Štafetni tek po stopnicah kot primer dobre prakse skupnega druženja med študenti in zaposlenimi na FF, februar 2016. Avtor: Matjaž Rebolj. Vir: Arhiv FF.

Pedagoška enota za šport

Pedagoška enota za šport¹⁷ že več kot petdeset let skrbi za športno dejavnost na fakulteti in posledično za zdravje in dobro počutje tako študentov kot zaposlenih. Različna prizadevanja za telesno aktivnost študentske populacije so bila na univerzi prisotna že vse od konca vojne naprej. Na fakulteti je to rezultiralo v ustanovitve posebne Komisije za telesno kulturo, ki naj bi skrbela za telesnovzgojno dejavnost študentov. Do leta 1970 je komisijo vodil eden iz vrst pedagoškega kadra,¹⁸ potem pa je to vlogo prevzel športni učitelj. Leta 1963 so na fakulteti po priporočilu univerzitetnega sveta, da se organizira športna vzgoja za študente, ter na pobudo samih študentov honorarno zaposlili učitelja za športno vzgojo, ki je dve uri na teden vodil športne aktivnosti v najeti telovadnici. Dve leti pozneje so zaposlili prvega športnega učitelja Edvarda Mihelčiča, ki je izvajal fakultativno športno vzgojo. Pri tem se je kot osnovni

problem pokazalo pomanjkanje ustreznih vadbenih prostorov, ki bi bili temelj za izvajanje različnih oblik športne vadbe. To je bil tudi razlog, da je fakulteta športno vzgojo uvajala postopoma. V študijskem letu 1969/1970 je bila organizirana redna telesna vadba za študente drugega letnika, ki sta jo izvajala dva športna predavatelja. Z dograditvijo nove univerzitetne telovadnice v študentskem domu v Rožni dolini je fakulteti uspelo pridobiti nove in ustrezne vadbene prostore. Tako je že v šolskem letu 1975/1976 telesno vadbo zagotovila tudi študentom tretjega letnika. Četrtem letnikom so športno vzgojo zagotovili v študijskem letu 1986/1987. V tem času so za športno vzgojo na fakulteti skrbeli trije športni učitelji, leta 1992 so pridobili še eno dodatno moč. Študentom so ponudili pestro izbiro športnih dejavnosti in s tem prehiteli marsikatero fakulteto.

Poleg redne tedenske vadbe so organizirali tudi ponudbo izrednih ali sezonskih športnih aktivnosti.

17 Podrobneje o Pedagoški enoti za šport glej npr.: Edvard Mihelčič: Pedagoška enota za telesno vzgojo. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 255; Iztok Belehar: Pedagoška enota za šport. *Zbornik 1919–1999*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 495–496; Darja Kürner: Pedagoška enota za šport. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 539–540.

18 Dolgoletna predsednica komisije je bila dr. Breda Pogorelec.

Že od vsega začetka so organizirali tečaje smučanja, ki so bili dobro obiskani. Organizirali so tudi tečaje plavanja. Posebno skrb so namenili neplavalcem. Tako iz Poročila komisije za telesno kulturo za leto 1970/71 razberemo, da so imeli študentje 2. letnikov obvezen preizkus plavanja, ki je pokazal, da so med slabšimi plavalci na univerzi. »Menimo, da bodoči akademsko izobraženi človek v današnjem času ne bi smel biti neplavalec«, še beremo v poročilu.¹⁹ Julija 1973 so poleg rednih plavalnih ur organizirali tudi desetdnevni tečaj za neplavalce in slabše plavalce v Ankaranu, ki se ga je udeležilo 41 študentov.²⁰ Prav o pretiranem uspehu te akcije, ki se je nadaljevala tudi še v naslednjih letih, pa komisija ni poročala. Občasno so organizirali posebne športne dneve ali planinske izlete. Spodbujali so tudi tekmovalni šport v različnih športnih ekipnih disciplinah, kot sta košarka ali odbojka. Z leti se je ponudba dejavnosti širila in razvijala. V okviru bolonjske prenove študijskih programov je enoti uspelo akreditirati nov splošni izbirni predmet Šport in humanistika, ki ga lahko študentje od leta 2009 izberejo na prvi ali drugi stopnji. Vpeti pa so tudi v projekt Zdravje na delovnem mestu, ki ga fakulteta izvaja za svoje zaposlene. Prav z njihovo pomočjo in s strokovnim vodstvom se nekajkrat letno organizirajo kratki pohodi v bližini fakultete in celodnevni športni izleti.

Osrednja humanistična knjižnica

3. aprila 1996 je senat Filozofske fakultete potrdil ustanovitev Osrednje humanistične knjižnice (OHK) Filozofske fakultete, v katero se je formalno združilo 18 oddelčnih knjižnic. In ker so oddelčne knjižnice še vedno tudi del oddelkov, ima njihova zgodovina prav tako dolgo brado kot oddelki oziroma fakulteta sama.

V pripravi na ustanovitev Univerze v Ljubljani je bilo samo po sebi umevno, da bodo njen sestavni del tudi knjižnice. Nenazadnje so se vse evropske univerze tistega časa ponašale z bogatimi knjižnicami, brez katerih študij takrat skorajda ni bil mogoč. Ljubljanski župan Ivan Hribar je v svojih prizadevanjih po ustanovitvi ljubljanske univerze v ta namen že leta 1910 daroval svojo bogato knjižnico v začasno hrambo takratni magistratni knjižnici z namenom, da jo pozneje dobi novoustanovljena univerza.²¹ Večina Hribarjevih knjig je bila potem dejansko izročena univerzi, največji delež še danes hrani prav knjižnica Oddelka za slovenistiko in slavistiko Filozofske fakultete.

Že konec novembra 1918 je bila pri Narodni vladi v Ljubljani ustanovljena posebna Vseučiliška komisija, ki je med drugim dobila nalogo, da ustanovi tudi univerzitetno knjižnico.²² V igri sta bili dve možnosti: ali enotna osrednja univerzitetna knjižnica ali samostojne strokovne seminarske in inštitutske knjižnice. Po zgledu avstrijskih univerzitetnih knjižnic so se člani komisije vendarle odločili, da se ustanovi tako skupna osrednja univerzitetna knjižnica kot tudi priročne seminarske in inštitutske knjižnice. Kot ugotavlja Helena Seražin, pa zaradi neustrezne zakonodaje osrednja univerzitetna knjižnica ni zaživele, njeno vlogo so si neformalno razdelile Državna študijska knjižnica²³ in posamezne seminarske in inštitutske knjižnice, ki so zaživele že ob ustanovitvi posameznih fakultet.²⁴

Filozofska fakulteta je bila najprej nastanjena v Deželnem dvorcu na Kongresnem trgu, kjer si je prostore delila še z rektoratom univerze, Pravno fakulteto in delom Tehnične fakultete. V okviru prvih seminarjev so se že takoj oblikovale male seminarske knjižnice, predhodnice današnjih oddelčnih knjižnic. V letu 1919 so svojo ustanovitev potrdile

19 Poročilo o delu Komisije za telesno vzgojo. *Poročilo o delu FF v Ljubljani v štud. letu 1970/71*, 23.

20 Poročilo o delu Komisije za telesno kulturo. *Poročilo o delu FF v Ljubljani v štud. letu 1972/73*, 21.

21 Ivan Hribar: *Moji spomini*. Del 1. Ljubljana: [s.n.], 1928, 310.

22 ARS, Vseučiliška komisija. F. 52. Poslovnik za vseučiliško komisijo pri Narodni vladi v Ljubljani, točka c.

23 Z ukinitvijo ljubljanskega liceja leta 1850 se je Licejska knjižnica preimenovala v Študijsko knjižnico, po letu 1919 pa v Državno študijsko knjižnico (ponekod se pojavlja tudi ime Državna študijska knjižnica za Kranjsko), ki je kot osrednja slovenska knjižnica dobila pravico do prejemanja obveznih tiskov s tega ozemlja. Z odlokom z dne 10. junija 1938 se je preimenovala v Univerzitetno knjižnico v Ljubljani s funkcijo nacionalne knjižnice. Je predhodnica današnje Narodne in univerzitetne knjižnice.

24 Helena Seražin: *Nastanek in razvoj knjižnic FF v Ljubljani*. Diplomatska naloga, Ljubljana, 1996, 25–26. Zakon o univerzitetni knjižnici je bil sprejet leta 1930.

70
Iv. Hribar

Vsa dela iz Hribarjeve zapuščine nosijo njegov lastnoročni podpis. Eden od primerkov monografije s Hribarjevim podpisom, ki ga hrani knjižnica Oddelka za zgodovino.

knjižnice Seminarja za teoretično filozofijo, Pedagoškega seminarja, Seminarja za slovansko filologijo in Romanističnega seminarja. Naslednje leto so sledile knjižnice Historičnega, Umetnostnozgodovinskega, Germanističnega in Klasičnega seminarja ter knjižnica Geografskega inštituta. Leta 1921 je svojo ustanovitev potrdila knjižnica Lingvističnega seminarja, 1923 je sledila ustanovitev knjižnice Arheološkega seminarja in leta 1927 knjižnice Seminarja za primerjalno zgodovino književnosti. To so bile prve seminarske knjižnice, ki so začele nastajati kot male priročne knjižnice z gradivom, ki so ga profesorji potrebovali pri svojem pedagoškem delu. Prav oni so bili zadolženi, da si zagotovijo ustrezno študijsko gradivo. Da je bila to ena od pomembnejših nalog, kažejo tudi zapisniki prvih sej Sveta Filozofske fakultete, kjer je skoraj redno tekla beseda o novih knjižnih pridobitvah. Pri tem so bili eni bolj, drugi

manj uspešni. Tako je že pred prihodom dr. Vojeslava Moleta na univerzo profesor za umetnostno zgodovino dr. Izidor Cankar, s katerim sta si delila seminar (tj. malo pisarnico ali kabinet), »uspel kupiti osebno knjižnico umrlega umetnostnega zgodovinarja Stegenška v Mariboru in je bil že a priori s knjigami bolje preskrbljen kot moj seminar in je že zaradi tega potreboval več prostora«.²⁵

Posamezne seminarske knjižnice so svoj fond zgradile na bogatih zasebnih knjižnicah in zapuščinah, ki so jih kupile ali dobile v dar. Knjižnica Slovanskega seminarja je med drugim ugodno odkupila »obširno in dragoceno knjižnico pokojnega profesorja na univerzi v Gradcu dr. Gregorja Kreka, ki tvori glavno podlago knjižnice«,²⁶ medtem ko je dr. France Veber za knjižnico Filozofskega seminarja odkupil bogato knjižnico svojega učitelja, avstrijskega filozofa Alexiusa Meinonga.²⁷ Knjižnice so v

25 Vojeslav Mole: *Iz knjige spominov*. Ljubljana: Slovenska matica, 1970, 300. O Stegenškovi knjižnici glej tudi: Helena Seražin: Stegenškova knjižnica na Oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani. *Studia Historica Slovenica* 7 (2007), 3–4, 667–714.

26 Seminar za slovansko filologijo. *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. V Ljubljani: Rektorat Univerze kralja Aleksandra I., 1929, 340–341.

27 O Meinongovi knjižnici glej: Ana Mehle: *Meinongova knjižnica v Ljubljani*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1998.

dar od posameznikov ali institucij prejemale tudi posamezne izvode. Že omenjena knjižnica Slovanskega seminarja je v dar prejela več kot 6.000 enot knjižnice Slovenske matice.²⁸ V okviru omejenih finančnih zmožnostih so profesorji za svoje seminarje po vnaprej pripravljenih seznamih nabavljali gradivo tudi na svojih potovanjih v tujini. Dokaj hitro se je vzpostavila zamenjava gradiva med sorodnimi institucijami in bibliotekami. Zamenjave so se zlasti razmahnile pozneje, ko so posamezni oddelki sami ali prek svojih društev izdajali revije in publikacije. Prav knjižnice so po večini ostale njihov glavni distribucijski center.

V seminarskih sobah, kabinetih in hodnikih so bile po omarah zložene knjige, ki so v glavnem služile profesorjem za študij in delo v seminarjih, za študente pa naj bi v večji meri poskrbela že omenjena Državna študijska knjižnica. Ta se je z odlokom z dne 10. junija 1938 preimenovala v Univerzitetno knjižnico v Ljubljani, ki je sočasno opravljala tudi funkcijo nacionalne knjižnice. Po večletnih prizadevanjih je v drugi polovici tridesetih let končno stekla gradnja nove stavbe za univerzitetno knjižnico na Turjaški ulici, kjer naj bi svoje prostore dobila tudi Filozofska fakulteta s seminarji, ki so se dušili v prenatrpanih prostorih Deželnega dvorca. Tja naj bi se preselil tudi leta 1940 na novo ustanovljeni Seminar za etnologijo in etnografijo s svojo knjižnico, v Deželnem dvorcu pa bi ostala le Pedagoški seminar in Geografski inštitut. Ker je obstajala nevarnost, da bi novo stavbo zasedla italijanska vojska, ki je okupirala Ljubljano, so s selitvijo pospešeno začeli že v maju 1941.²⁹ Načrt o razdelitvi prostorov je pripravil takratni bibliotekar Filozofske fakultete dr. Fran Petreč,³⁰ ki je o pomenu nove stavbe zapisal: »Stavba je bila zidana zato, da hrani knjižni, časopisni in rokopisni zaklad, ki se je doslej zbral v osrednji knjižnici

Ljubljana in se bo v bodočnosti še neprestano izpopolnjeval ... Drugi, stranski in začasni namen stavbe je še, da odpomore krizi prostorov, ki je vladala že vse od ustanovitve Univerze tudi na Filozofski fakulteti, in s tem po danih možnostih razbremeni glavno fakultetno poslopje.«³¹ Filozofska fakulteta je dobila prostore v pritličju ter manjši del v drugem in četrtem nadstropju. Kako je potekala selitev knjižničnega gradiva v novo domovanje, lahko povzamemo po akademiku Dušanu Moravcu, ki je selitev slavistične knjižnice opisal kot živo verigo: »Knjižnico so selili študentje – slavisti. V živi verigi so spravljali knjige iz drugega nadstropja do vhoda v Gosposki ulici, od koder so jih z vozičkom prevažali po Gosposki ulici do nove stavbe univerzitetne knjižnice in jih skozi okna spravljali v prostore današnje časopisne čitalnice. Včasih pa so knjige v živi verigi predajali po Gosposki ulici od univerze do univerzitetne knjižnice.«³² Sklepamo lahko, da je na podoben način in s pomočjo študentov potekala tudi selitev ostalih fakultetnih knjižnic. Večje knjižnice seminarjev za zgodovino, slavistiko in umetnostno zgodovino so dobile posebne prostore, manjše pa so bile locirane v profesorskih kabinetih. Kljub težkim vojnim razmeram so poskušale normalno delovati. Njihov knjižni fond se je povečal tudi na račun italijanske vlade, ki jim je v skladu s svojo zasedbeno politiko podarila večji knjižni dar. V začetku leta 1944 je na poslopje nove univerzitetne knjižnice strmoglavilo nemško letalo in hudo poškodovalo del stavbe. »Hkrati z glavno čitalnico je bilo skoraj popolnoma – zidovje, oprema, knjige – uničeno nadstropje nad njo, kjer so se nahajali štirje seminarji Filozofske fakultete (romanski, germanški, lingvistični, klasični). Tu je zgorelo okoli 15.000 knjig, hkrati z raznimi rokopisi in spisi, ki so bili delno tudi osebna lastnina prizadetih šefov seminarjev,« je na redni seji univerzitetnega senata o prizadetih

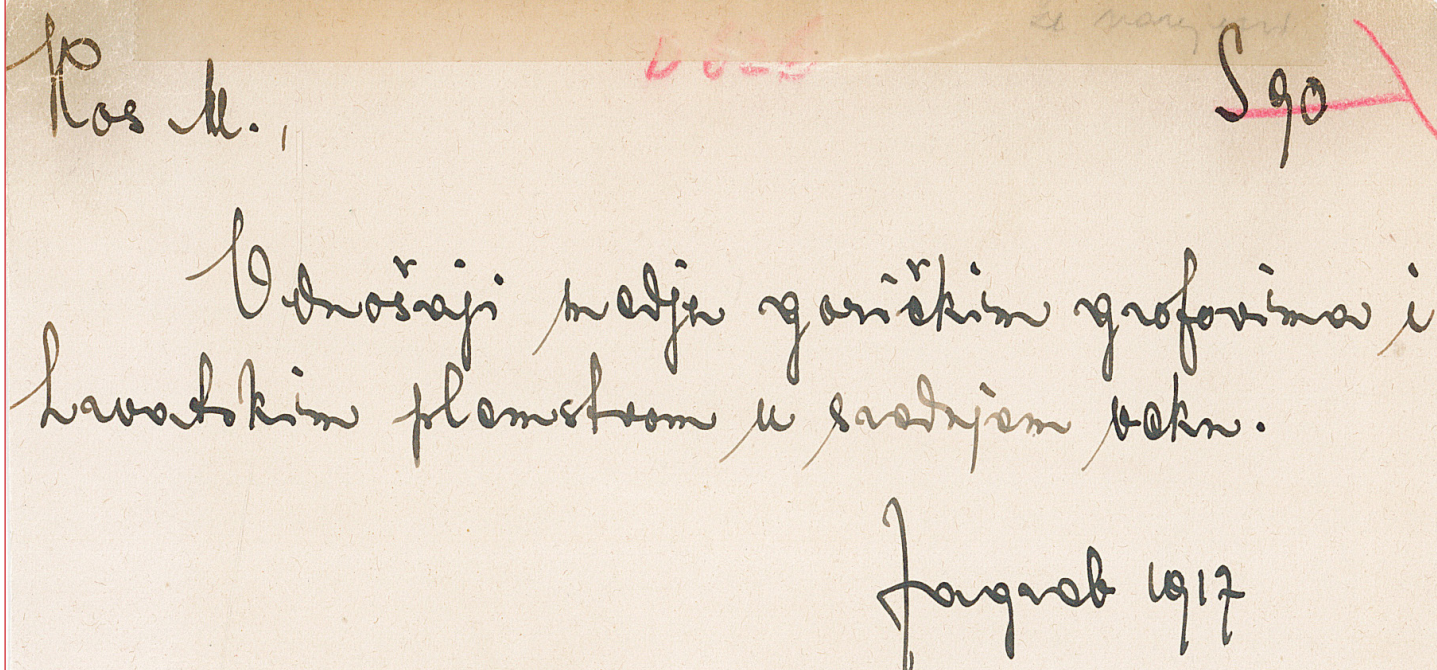
28 Seminar za slovansko filologijo, op. cit., 344.

29 Glej: AUL, Rektorat, Zapisniki rednih in izrednih sej univerzitetnega sveta in univerzitetnega senata 1930–1941. Zapisnik izredne seje univerzitetnega senata, 7. maj 1941, in Zapisnik redne seje univerzitetnega senata, 12. maj 1941.

30 Dr. Fran Petreč (1906–1978), literarni zgodovinar in slavist, med vojno zaradi sodelovanja z OF zaprt, po vojni je predaval najprej v Skopju, nato pa na zagrebški filozofski fakulteti (podrobneje glej: Štefan Barbarič: Fran Petreč: 1906–1978, *Slavistična revija*, 27 (1979), 2, 307–311, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-FWWYWKRK> (dostop: januar 2019).

31 AUL, Rektorat, Ustanavljanje univerze in njenih ustanov oz. fakultet, IV-204, Poročilo o razporeditvi prostorov v univerzitetni knjižnici z dne 19. maja 1941, pripravil Fran Petreč. (Kopijo poročila mi je prijazno posredovala dr. Helena Seražin, za kar se ji zahvaljujem.)

32 H. Seražin, op. cit., 66.

Primer ročno narejenega kataložnega listka

fondih štirih seminarskih knjižnic poročal takratni rektor dr. Milko Kos.³³ Prizadete knjižnice so morale na novo postaviti svoj fond, a kljub prizadevanjem je bil večji del gradiva nenadomestljiv. Največ škode so utrpele že omenjene knjižnice za klasično filologijo, romanistiko, primerjalno jezikoslovje in germanistiko. Takoj po vojni jim je bilo dodeljeno posebno posojilo za nakup knjižničnega gradiva, a večina je bila za vedno izgubljena. Še največ gradiva je uspelo pridobiti Seminarju za germanistiko, in sicer s pomočjo donacij British Councila.³⁴

Kaj pa kader, ki je skrbel za prve seminarske knjižnice? Upravitelj posamezne seminarske knjižnice je bil predstojnik, s porastom gradiva in študentov so za izposojno gradiva zadolžili asistente, študente (t. i. dijaške bibliotekarje) ali seminarske slugе. Tako je kar nekaj bodočih fakultetnih profesorjev začelo svojo kariero v seminarskih knjižnicah. Med vojno so z asistenti-volonterji, ki so jih brezplačno zaposlili

v knjižnicah, reševali posameznike pred nevarnostjo vpoklica ali internacije. Za prvega fakultetnega bibliotekarja je bil na predlog dr. Franceta Kidriča izvoljen že omenjeni dr. Fran Petrè, a svojega dela dejansko nikoli ni mogel opravljati v polni meri, ker ni bilo ustanovljene osrednje fakultetne knjižnice. Nastavljen je bil v knjižnici za zgodovino.³⁵

Šele sredi petdesetih let so začeli z nastavitvijo prvih poklicnih bibliotekarjev, deloma zato, ker je knjižničarsko delo zahtevalo vedno več specifičnega znanja, deloma pa tudi, da bi razbremenili asistente, kot je razumeti iz zapisnika 3. redne seje fakultetne uprave z dne 3. decembra 1955.³⁶ Prve bibliotekarje so zaposlile večje knjižnice,³⁷ v manjših pa so bili večinoma še vedno nastavljeni asistenti ali študenti demonstratorji. Tudi sama ureditev in postavitve gradiva je bila med seminarskimi knjižnicami različna. Medtem ko so pred vojno knjižnično gradivo v večini knjižnic vpisovali skupaj s celotnim inventarjem

33 AUL, Rektorat, Zapisniki sej univerzitetnega sveta, univerzitetnega senata in univerzitetne uprave v letih 1941–1945, Rektorjevo poročilo k zapisniku redne seje univerzitetnega senata, 12. julij 1944. V požaru je bilo uničenih okoli 70.000 knjig.

34 H. Seražin, op. cit., 74–75.

35 Zapisnik 1. redne seje FS FF v Ljubljani, 15. november 1940 ; H. Seražin, op. cit., 65, 81.

36 Zapisnik 3. redne seje fakultetne uprave PMF, 3. december 1955.

37 Kot prva je bibliotekarja dobila slavistična knjižnica; 1954 je to mesto zasedla Irma Marinčič-Ožbalt. (Glej: Anka Sollner Perdih: Zgodovina knjižnice Oddelka za slovenistiko in Oddelka za slavistiko. *Slovenistika: pogledi na eno od ustanovnih strok Univerze v Ljubljani ob njeni 90-letnici*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 61 ; H. Seražin, op. cit., 82).

posameznega oddelka, so po vojni začeli uporabljati prave inventarne knjige, namenjene samo knjižničnemu gradivu. Katalogizacija je potekala ročno in tudi prvi kataložni listki so bili v rokopisu. Pozneje je pisanje z roko zamenjal pisalni stroj.

Takoj po vojni je bilo treba najprej obnoviti uničeno poslopje na Turjaški ulici. Adaptacija je bila zaradi pomanjkanja sredstev počasna. Izkazalo pa se je, da še zdaleč ni dovolj prostora za naraščajoči knjižnični fond in vedno večji vpis študentov. Tako se knjižnica za arheologijo po adaptaciji ni vrnila na Turjaško, ampak se je vzpostavila v poslopju Univerze v Ljubljani na Kongresnem trgu, pozneje pa v prostorih Realne gimnazije na Vegovi ulici. Tudi leta 1950 ustanovljeni Inštitut za psihologijo s svojo knjižnico je iz istega razloga začel s svojim delom na Parmovi ulici. Filozofska fakulteta je bila s svojimi seminarji in inštituti razseljena po različnih lokacijah, zato so se kaj hitro pojavile težnje po novi stavbi za Filozofsko in Prirodoslovno-matematično fakulteto. V začetku petdesetih let so stekle priprave. Vsak seminar in inštitut je pripravil okvirni načrt o svojih prostorskih potrebah, ki je vključeval tudi knjižnice. Ker so prav zanje predvideli največ prostora, se je pojavila ideja o združitvi vseh seminarskih in inštitutskih knjižnic v skupno fakultetno knjižnico. A vsi seminarji in inštituti so se strinjali z dr. Steletom, ki je kot član gradbenega odbora nastopil proti centralizaciji seminarskih knjižnic: »Tak predlog je možen le ob nepoznavanju razmer in dela v naših seminarjih, kjer bi bilo delo brez knjižnic otežkočeno ali pa sploh nemogoče.«³⁸ Mnenje se ni spremenilo niti dobrih pet let pozneje, ko se je začela gradnja nove stavbe na Aškerčevi cesti. V zapisniku seje univerzitetnega sveta z dne 7. maja 1958, na kateri so razpravljali o Statutu Filozofske fakultete, je dr. Fran Zwitter v imenu svoje fakultete poudaril: »Glede povezave knjižnic v eno samo fakultetno knjižnico se je fakulteta postavila na stališče, da naj ima vsaka

skupina svojo knjižnico, ker gre za več zelo različnih strok.«³⁹ Pri tem je bila v igri združitve vseh knjižnic, tako filozofske kot naravoslovne fakultete, ki naj bi dobile prostore v novi stavbi, čemur sta se obe fakulteti uprli. Spomladi 1961 se je začela selitev v novo stavbo na Aškerčevi cesti. Takratni tajnik Filozofske fakultete Anton Pišek se je spominjal, da je dekan prof. Emila Štamparja zelo skrbelo, »kako bomo preselili na tisoče in tisoče knjig iz NUKa in stare univerze. Pa je vendarle šlo, in to hitro in uspešno predvsem z veliko pomočjo študentov, ki so pridno pomagali z ročnimi vozički prevažati množico knjig v novo hišo ...«⁴⁰ Sama selitev knjig je torej potekala na podoben način kot tista v letu 1941.

Seminarjem in inštitutom, ki so se takrat po novem statutu preimenovali v oddelke, sta se pridružila dva nova oddelka s svojima knjižnicama, in sicer sociologija (ustanovljena 1961) in muzikologija (ustanovljena 1962). To je skupaj pomenilo 16 samostojnih knjižnic, ki so delovale v okviru oddelkov in se iz seminarskih in inštitutskih knjižnic preimenovala v oddelčne knjižnice. Zaposleni so opravljali vsa dela v knjižnici, od katalogizacije do izposoje in drugih opravil, ponekod so prevzeli tudi administrativne oddelčne posle. Glede ureditve in postavitve gradiva, katalogov, politike nabave in izposoje so se knjižnice med seboj razlikovale. Pri tem so o nakupu knjižničnega gradiva še vedno odločali predstojniki. Slednje se je spremenilo šele po letu 1984, ko so več pristojnosti pri naročanju gradiva dobili vodje knjižnic.⁴¹ V prvih desetletjih po drugi svetovni vojni je zlasti nabava tuje literature povzročala fakultetnih knjižnicam precej težav. Kronično je primanjkovalo denarja, v obdobju po vojni je bilo naročanje iz tujine tako rekoč onemogočeno, v sedemdesetih letih so se soočali z deviznimi težavami, ko jih je zlasti prizadel predpis o obveznem 30-odstotnem deviznem pologu, ki je veljal tudi za nakup literature, od aprila do septembra 1976 pa so zaradi težkega finančnega

38 AUL, Rektorat, Zapisniki rednih in izrednih sej ter sestankov univerzitetnega zbora 1950, ... in 1954, Zapisnik 5. redne seje univerzitetnega zbora, 8. december 1953.

39 AUL, Rektorat, Zapisniki rednih in izrednih sej univerzitetnega sveta 1957, 1958, 1959. Zapisnik 18. redne seje univerzitetnega sveta, 7. maj 1958.

40 Zapisnik 16. slavnostne seje FS, 17. februar 1988.

41 H. Seražin, op. cit., 107.

Selitev knjižničnega fonda Filozofske fakultete v novo stavbo, Ljubljana, 8. junij 1961.
Avtor: Miloš Švabić. Vir: MNZS.

Knjižnica Oddelka za slavistiko v novih prostorih Filozofske fakultete
na Aškerčevi. Vir: Arhiv Univerze v Ljubljani.

Bibliotekarji Filozofske fakultete na strokovni ekskurziji v Celovcu leta 2003. Tretja z leve v prvi vrsti strokovna vodja ZIFF Jadranka Šumi, peta z leve v prvi vrsti pa Alenka Logar Pleško, prva strokovna vodja OHK. Avtor: Matjaž Rebolj. Vir: Arhiv FF.

položaja fakultete celo prepovedali kakršnokoli naročanje literature.⁴² Devizne težave so se nadaljevale tudi v osemdesetih letih. Leta 1983 so proti nerazumnemu krčenju sredstev za nabavo tuje literature nastopili tudi pedagoški delavci in napisali protestno izjavo, ki jo je objavila *Nova revija*.⁴³

Potrebe po strokovnem sodelovanju med bibliotekarji fakultetnih knjižnic so sredi sedemdesetih let narekovale formiranje Knjižničnega odbora, od leta 1982 t. i. Knjižnične komisije, ki je po Statutu Filozofske fakultete iz leta 1982⁴⁴ zastopala knjižničarski kolegij, katerega člani so bili vsi fakultetni bibliotekarji. Knjižnična komisija je skrbela za strokovno-bibliotekarska vprašanja in dileme.

Z ustanovitvijo Znanstvenoraziskovalnega inštituta (ZIFF) leta 1979 in reorganizacijo znanstvenoraziskovalnega dela se je začelo postopno sodelovanje med inštitutom in bibliotekarji. Slednji so pomagali pri pripravi razstav letnih raziskovalnih izsledkov in objavljenih del ter razstave pospremili z vsakoletno

izdajo *Kataloga ob razstavi publikacij in predstavitvi izsledkov znanstvenoraziskovalnega dela Filozofske fakultete*. Ko je leta 2003 izšel zadnji tiskani katalog, so bibliotekarji nadaljevali s sistematičnim vodenjem bibliografij raziskovalcev, kar še vedno ostaja ena od njihovih pomembnejših nalog.

Ob sprejetju novih standardov za knjižnice Univerze v Ljubljani leta 1986 so Knjižnična komisija in bibliotekarji Filozofske fakultete dali pobudo za skupno fakultetno čitalnico s priročno zbirko ter centralnim fakultetnim katalogom, ki bi bil dostopen digitalno. To je bil prvi korak k povezovanju oddelčnih knjižnic. Medtem ko se centralni katalog ni vzpostavil, se je ideja o čitalnici deloma uresničila. Ko se je zaradi vse večje prostorske stiske vodstvo fakultete odločilo, da dogradi peto nadstropje fakultetne stavbe, so bibliotekarji predlagali, da bi se tam vzpostavila tudi čitalnica z referenčno zbirko. A načrt ni bil uresničen. Čitalnico brez referenčne literature so začasno uredili v izpraznjenem prostoru knjižnice

42 Glej: Zapisnik 12. seje PZS FF, 9. marec 1972 in Zapisnik 4. seje FS FF, 5. oktober 1976.

43 Na 7. seji FS FF so avtorji izjave opozorili, da jo je objavila le *Nova revija*, časnik *Delo* pa je ni želel (glej: Zapisnik 7. seje FS FF, 25. oktober 1983), glej tudi: Izjava Filozofske fakultete. *Nova revija* 2 (1983), 17/18, 2003–2004.

44 Statut FF 1982, čl. 287.

za arheologijo v prvem nadstropju, pozneje pa so jo preselili v klet, kjer je še danes.⁴⁵

Tudi računalniška katalogizacija je pomenila korak naprej tako v povezovanju fakultetnih knjižnic kot samem modernizacijskem napredku. Računalniško opismenjevanje je v osemdesetih postalo glavni segment prenove dela na fakulteti. Prvi trije bibliotekarji so se tečaja za izpopolnjevanje v računalništvu in informatiki, ki ga je organizirala Narodna in univerzitetna knjižnica, udeležili v študijskem letu 1984/1985. V istem letu je tudi ZIFF posebej za bibliotekarje organiziral tečaj uvajanja v računalništvo, ki so ga izvajali na Ekonomski fakulteti.⁴⁶ Počasneje je potekalo pridobivanje računalniške opreme. Tako je Fakultetni svet na svoji 3. seji 12. januarja 1987 ugotavljal, da kroži en računalnik po posameznih knjižnicah z namenom, da se bibliotekarji privadijo nanj. Sledil je sklep, da naj Knjižnična komisija pripravi program prioritete uvajanja računalništva v knjižnicah.⁴⁷ S tem sta se že istega leta najprej spopadli knjižnici za geografijo in zgodovino, do leta 1991 so jima sledile še druge. Poseben bibliografski program EVA, ki so ga razvili z namenom, da bo povezal vse univerzitetne knjižnice v skupni katalog, pa ni omogočal povezave s sočasno razvijajočim se slovenskim vzajemnim katalogom COBISS/OPAC, v katerega so se počasi vključevale ostale slovenske knjižnice. Prva knjižnica naše fakultete, ki se je vključila v vzajemni katalog COBISS, je bila knjižnica Oddelka za geografijo. Postopoma so ji sledile še ostale in se na ta način (prek vzajemnega kataloga) navzven virtualno povezale kot skupna knjižnica Filozofske fakultete. S poznejšim prehodom na avtomatizirano izposojlo so se knjižnice poenotile tudi na tem področju.⁴⁸

Vzporedno z računalniškim opismenjevanjem so se knjižnice soočale tudi z vse večjim pomanjkanjem

prostora. Knjižni fond je kljub kroničnemu pomanjkanju denarja stalno naraščal. Prva rešitev se je pokazala v postavitvi dodatnih omar na hodnikih. V nekaj letih so bili vsi fakultetni hodniki opremljeni z do stropa segajočimi knjižnimi omarami. Sredi devetdesetih pa so bile tudi te polne in na kolegiju predstojnikov oddelkov se je porodila ideja o knjižnem depozitu.⁴⁹ Do njegove uresničitve je prišlo šele leta 2007, ko so na fakulteti zaradi namestitve sistema prezračevanja in klime odstranili zgornji del omar na hodnikih. V začasni knjižni depo na Karlovski cesti so takrat preselili 50.000 enot gradiva.⁵⁰ Depo še zdaleč ni bil primeren za dolgotrajnejše hranjenje gradiva, zato prizadevanja za iskanje nove lokacije niso zamrla. Zadnja pridobitev je bil najem skladišča v Novih Jaršah pri Domžalah v velikosti 2.000 m² kamor so začele knjižnice z decembrom 2018 seliti del gradiva iz svojih fondov.

Pomanjkanje prostora pa ni pestilo zgolj knjižnic, temveč tudi fakulteto. Z naraščanjem števila vpisanih študentov, odpiranjem novih oddelkov in širitvijo kadra so bile nove prostorske pridobitve nujne. V dozidanem petem nadstropju sta svoje prostore skupaj z oddelkoma dobili knjižnica za muzikologijo in knjižnica za bibliotekarstvo, sicer ustanovljena leta 1996. Na Zavetiško ulico sta se l. 1991/1992 preselila Oddelek za arheologijo in Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo skupaj s knjižnicama. Tudi znotraj fakultetne stavbe je nekaj knjižnic zamenjalo lokacije. V prizidek za fakultetno stavbo so leta 2002 preselili španski del knjižnice za romanistiko, ki se je oblikoval leta 1986. Tam so svoje prostore dobile še knjižnica za primerjalno jezikoslovje, knjižnica za psihologijo ter leta 1995 ustanovljena knjižnica za azijske in afriške študije. Kot zadnja izmed knjižnic je bila leta 1997 ustanovljena knjižnica za prevajalstvo, ki je skupaj s svojim oddelkom dobila prostor na

45 Milan Lovenjak, Osrednja humanistična knjižnica. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 533.

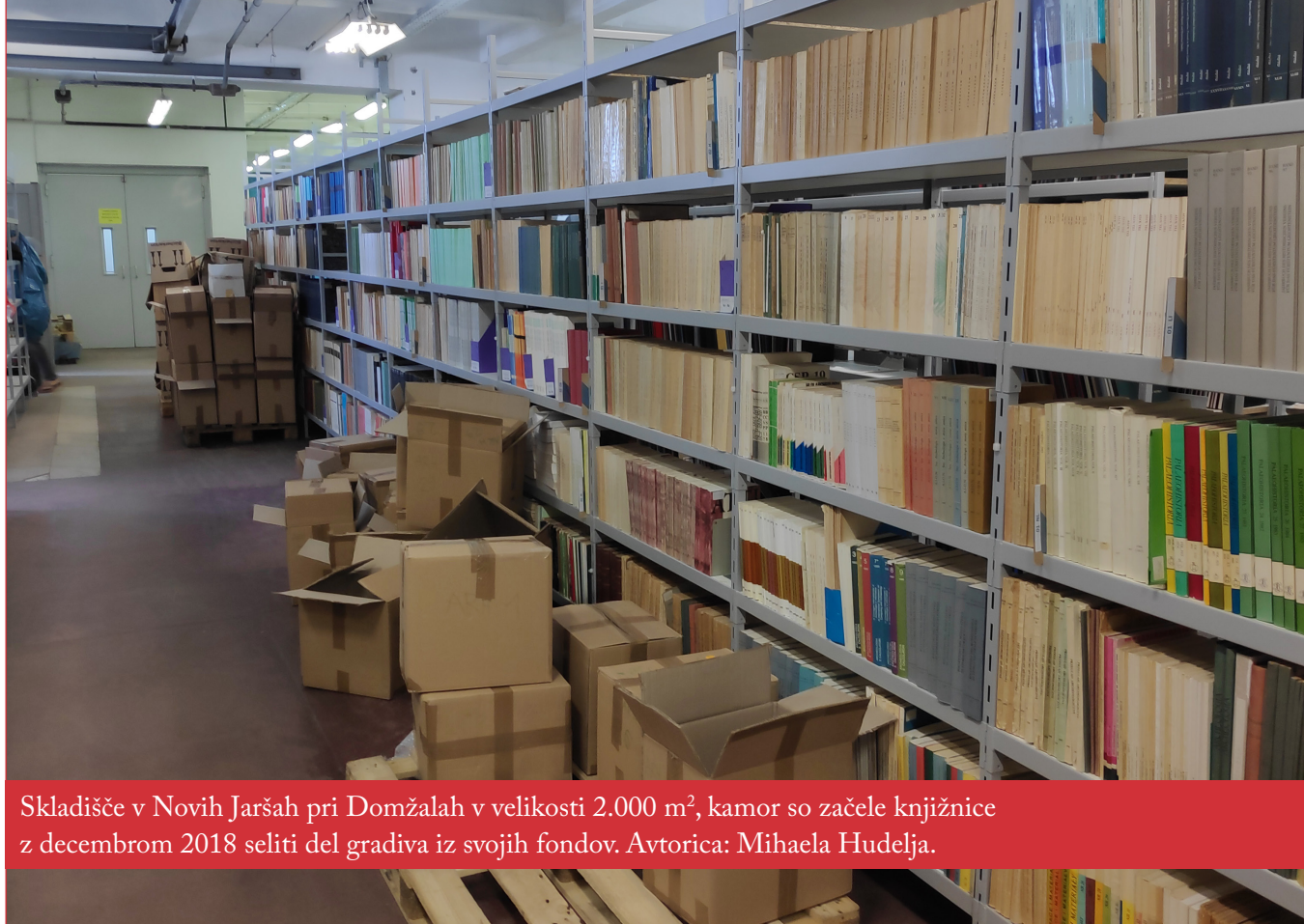
46 Poročilo o delu Knjižnične komisije. *Poročilo o delu FF v Ljubljani Univerze E. Kardelja v Ljubljani v štud. letu 1984/85*, 45. Tečaj je bil prvi korak v nameri fakultete, da ustanovi posebni Indok center za humanistične vede (glej tudi: Dekanovo poročilo, ibidem, 16).

47 Zapisnik 3. seje FS FF, 12. januar 1987.

48 H. Seražin, op. cit., 127–128.

49 Arhiv dekanata FF. Zapisnik sklepov s kolegija predstojnikov, 10. oktober 1994.

50 M. Lovenjak, op. cit., 533.

Skladišče v Novih Jaršah pri Domžalah v velikosti 2.000 m², kamor so začele knjižnice z decembrom 2018 seliti del gradiva iz svojih fondov. Avtorica: Mihaela Hudelja.

Boršnikovem trgu. Ob selitvi oddelka v fakultetno stavbo leta 2006 pa so knjižnico priključili knjižnici za anglistiko in germanistiko.

Ideje in predlogi o združitvi oddelčnih knjižnic v skupno enoto so se skozi dolgoletno fakultetno zgodovino občasno že pojavljali, konkretniji predlogi pa so bili podani v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, tudi s strani Oddelka za bibliotekarstvo. Načrti, da bi se knjižnice združevale (v celoti ali delno) na skupni lokaciji, so propadali drug za drugim. Prvemu predlogu, da bi se knjižnice združile v takrat novi stavbi na Aškerčevi, je sledil naslednji o delni združitvi v pritličnih prostorih fakultete, ki so jih leta 2005 zapustili odhajajoči geologi. Prav tega leta se je ponudila nova možnost: skupne prostore naj bi dobili v novi stavbi univerzitetne knjižnice, ki naj bi se začela graditi v neposredni bližini fakultete (ob križišču Slovenske in Zoisove ceste). Novozgrajena stavba bi bila povezana s fakulteto s posebnim prehodom, fakultetne knjižnice pa bi bile združene po sorodnih področjih v treh nadstropjih. Fakulteta je bila vključena v pripravo načrtov, a projekt je

še pred začetkom gradnje zastal. Sledil je predlog gradnje stolpiča na notranjem dvorišču za fakulteto, kjer bi se knjižnice združevale v odprtem pristopu in bile medetažno povezane s fakultetno stavbo, a do realizacije ni prišlo. Ko se je Fakulteta za kemijo leta 2015 preselila na novo lokacijo, se je za opuščeno stavbo čez cesto zanimala tudi naša fakulteta, a več kot do načrtov, po katerih bi se v prenovljeno zgradbo selil del ali pa vse fakultetne knjižnice, ni prišlo. Ideje in načrti o skupni knjižnici pa ostajajo in se razvijajo vzporedno s težnjo fakultete po pridobitvi novih prostorov.

V vmesnem času pa so se vendarle začeli prvi koraki k formalnemu neprostorskemu združevanju fakultetnih knjižnic in po večletnih prizadevanjih je 3. aprila 1996 Senat Filozofske fakultete potrdil Pravilnik o Osrednji humanistični knjižnici (OHK). S tem se je 18 oddelčnih knjižnic formalno združilo v posebno organizacijsko enoto. Knjižnice so ostale locirane v svojih starih prostorih kot del matičnega oddelka, organizacijsko pa povezane v okviru OHK. Strokovna vodja OHK je postala dotedanja

predsednica Knjižničnega sveta Filozofske fakultete Alenka Logar Pleško, sicer bibliotekarka iz slaviistične knjižnice. Za prvega predstojnika OHK je bil imenovan dr. Martin Žnideršič. Svoj prostor je OHK dobila najprej v prizidku, potem pa v pritličju glavne stavbe. Do organizacijskih sprememb je prišlo leta 2002, ko je Senat ustanovil Svet OHK. Predstojnik OHK je po novem postal predsednik Sveta OHK, katerega sestava se je v naslednjih letih še spreminjala. Po zadnji reorganizaciji⁵¹ so člani Sveta OHK poleg predsednika in vodje OHK še trije predstavniki iz vrst bibliotekarjev, trije predstavniki iz vrst pedagoškega kadra ter zastopnik študentov, vsi voljeni za 4 leta. Svet OHK nadzoruje delo Knjižničnega sveta, ki je neke vrste posvetovalno telo in združuje vse bibliotekarje. Medtem ko je funkcija predsednika Sveta OHK voljena za štiri leta (prej za dve), je strokovni vodja OHK imenovan za nedoločen čas. Po upokojitvi Alenke Logar Pleško v začetku leta 2005 je bila za v. d. imenovana Marjana Benčina, bibliotekarka iz knjižnice oddelkov za anglistiko in germanistiko, leta 2006 je vodja postal dr. Milan Lovenjak, dotedanji bibliotekar v knjižnici na Oddelku za arheologijo, od leta 2018 pa to mesto zaseda mag. Priscila Gulič. Poleg Sveta OHK s predsednikom in vodjo OHK so organi OHK še Knjižnični svet, ki ga sestavljalo vsi zaposleni v oddelčnih knjižnicah FF, ter posebne delovne skupine, specializirane za različna področja bibliotekarske stroke (nabava, izobraževanje, katalogizacija, bibliografije, elektronski viri, periodika, zunanja podoba in promocija, izposoja).⁵² Posamezni bibliotekarji so člani vsaj ene delovne skupine.

Od prvih skromnih začetkov do danes je skupni knjižnični fond fakultetnih knjižnic narastel na okoli 800.000 enot gradiva, kar OHK uvršča na prvo mesto med fakultetnimi knjižnicami ljubljanske univerze in na peto mesto med knjižnicami v Sloveniji.⁵³

Sta se vloga in pomen knjižnic na Filozofski fakulteti v teh stotih letih spremenila? Osnovno poslanstvo knjižnic FF še vedno ostaja enako, tj. podpora pedagoškemu, študijskemu in raziskovalnemu delu, spremenile pa so se zahteve in način dela. Medtem ko je bila prvotna naloga knjižnic nuditi uporabnikom gradivo, ki so ga potrebovali za svoje delo, naj je šlo za predavanja, študij ali raziskovanje, se je njihova vloga skozi leta dopolnjevala. Z nastopom digitalne dobe so se razvile nove zahteve in potrebe uporabnikov, ki se jim knjižnice po svojih najboljših močeh in zmožnostih prilagajajo. Tudi »biblioteški problem«, o katerem je že leta 1929 pisal France Kidrič, še zdaleč ni rešen, a upati je, da se bo v bližnji prihodnosti s pridobitvijo novih, skupnih prostorov OHK naposled zgodilo tudi to.⁵⁴

Tajništvo in skupne službe

Vloga in pomen strokovnih služb pri delovanju ustanove, kakršna je Filozofska fakulteta, še zdaleč nista zanemarljiva. Strokovna pomoč je nujno dopolnilo in podpora znanstvenoraziskovalnemu in pedagoškemu delu, ki poteka na fakulteti. In čeprav je vloga strokovnih služb premalokrat izpostavljena, je vendarle treba poudariti, da bi bilo delovanje fakultete brez njihove podpore, ki jo nudijo zlasti v organizacijsko-administrativnem smislu, pravzaprav nemogoče.

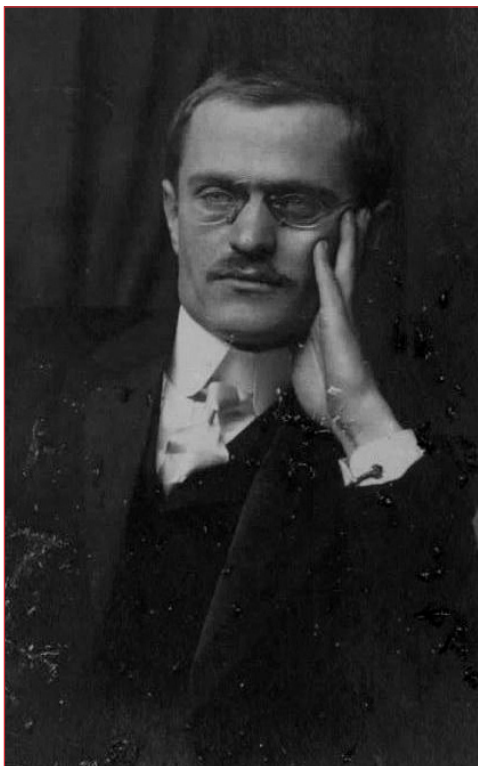
Potreba po dodatni strokovni pomoči se je pokazala že ob ustanovitvi fakultete. Njena vzpostavitev je namreč zahtevala ogromno dela. Največji del bremena je padel na pedagoški kader, ki si je moral sam zagotoviti osnovne pogoje dela, da je lahko začel s pedagoškim procesom. Medtem ko so za priročne knjižnice in deloma tudi za prve študente poskrbeli sami, pa so za organizacijske in administrativne naloge vendarle potrebovali pomoč. Upravno-administrativne in tehnično-strokovne naloge so bile zaupane tajniku oziroma t. i.

51 Pravila FF UL (2017), čl. 55, <http://www.ff.uni-lj.si/oFakulteti/Pravilniki> (dostop: januar 2019).

52 O organiziranosti OHK glej: Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete v Ljubljani, http://www.ff.uni-lj.si/oFakulteti/pravilniki/pravilnik_ohk (dostop: januar 2019).

53 Po podatkih, ki jih je za leto 1932 zbrala Melita Pivec-Stelè, je fakultetni knjižnični fond štel 43.260 enot gradiva (Melita Pivec-Stelè: Naše knjižnice. *Glasnik muzejskega društva za Slovenijo*, 13 (1932), 1–4, 71–92). Ob selitvi v novo stavbo na Aškerčevo je fond obsegal več kot 110.000 enot, po statističnih podatkih za leto 2017, ki jih zbira NUK, pa je skupna knjižna zbirka knjižnic FF štela 772.743 enot gradiva (glej: *Slovenske knjižnice v številkah. Visokošolske knjižnice. Poročilo za leto 2017*. Ljubljana: NUK, 2018, 22).

54 France Kidrič, Biblioteški problem in univerza. *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. Ljubljana: Rektorat Univerze kralja Aleksandra I., 1929, 423–439.

Viktor Zalar (1882–1940), prvi tajnik
Filozofske fakultete (Vir: Wikipedija).

sekretarju.⁵⁵ Na univerzi so v ta namen zaposlili univerzitetnega tajnika. Kot lahko razberemo iz popisa šolstva in učiteljstva na Slovenskem za leto 1928, so svoje tajnike kmalu dobile tudi štiri fakultete: medicinska, tehnična, pravna in filozofska.⁵⁶ Za prvega tajnika Filozofske fakultete je bil, po zapisnikih sodeč, imenovan Viktor Zalar.⁵⁷ Svoje delovno mesto je imel na rektoratu. Ko so leta 1933 kazensko upokojili takratnega univerzitetnega tajnika dr. Mateja Šmalca, ki je svojo funkcijo opravljal od leta 1920, je bil za vršilca dolžnosti imenovan prav Zalar, ki se je tako znašel v dvojni vlogi.⁵⁸ Junija 1935

je zato dekan dr. Rajko Nahtigal na seji Sveta poročal, da je na rektorat poslal predlog za nastavitev posebnega tajnika univerze, s čimer bi razbremenili fakultetnega tajnika. Leta 1937 je bil za v. d. univerzitetnega tajnika imenovan dotedanji tajnik Pravne fakultete Karel Sketelj.⁵⁹ Zalar je fakultetne tajniške posle opravljal do svoje smrti leta 1940. Na predlog dr. Karla Ozvalda je Fakultetni svet⁶⁰ za novega tajnika izbral Frana Albrehta, takratnega tajnika Medicinske in Teološke fakultete, ki je, kot kaže, vodil tajniške posle vseh treh fakultet do leta 1943, ko so ga zaradi sodelovanja z OF internirali

55 Pred vojno se za tajnika uporablja naziv *sekretar*, po vojni pa *tajnik*. V prispevku je naziv poenoten, torej tudi za predvojno obdobje uporabljam naziv *tajnik*, čeprav se v virih navaja *sekretar*.

56 *Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji (ljubljska in mariborska oblast)*. Ljubljana: Oblastna zaloga šolskih knjig, 1928, 14.

57 Viktor Zalar (1882–1940), novinar in prevajalec, študiral filozofijo in sociologijo na praški univerzi, privrženec Masaryka in preporodovcev ... Glej: *Slovenska biografija*, <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi854902/> (dostop: januar 2019).

58 *Stalež šolstva in učiteljstva ter prosvetnih in kulturnih ustanov v Dravski banovini: 1934*. Ljubljana: Banovinska zaloga šolskih knjig in učil, 1934, str. 15.

59 Karel Sketelj, pravnik, leta 1928 imenovan za tajnika Pravne fakultete, od leta 1937 tudi univerzitetni tajnik. Leta 1944 je sočasno kot takratni dekan Filozofske fakultete dr. Franc Šturm izginil v sumljivih okoliščinah. Njegovo izginotje ni bilo nikoli pojasnjeno. Glej npr.: Zapisnik 3. redne seje FS FF, 7. junij 1944. Poročilo g. prodekana.

60 Zapisnik 1. izredne seje FS FF, 4. oktober 1940.

v taborišče Dachau.⁶¹ Filozofska fakulteta je novega tajnika zaposlila šele tri leta pozneje. Od 1946 do 1948 je tajniške posle opravljal Marjan Skrbinšek,⁶² od 1949 do 1954 pravnik Rajko Dobrota,⁶³ za njim pa Marijan Novak.⁶⁴

Naloge in vloga tajnika fakultete so se spreminjale. Medtem ko se v predvojnem času ni udeleževal sej Fakultetnega sveta in so bili profesorji sami tudi zapisnikarji, se je položaj po vojni spremenil. V 162. členu predloga Statuta Filozofske fakultete za leto 1958 piše: »Zapisnik seje vodi tajnik fakultete. Zapisnik podpisujeta dekan in tajnik fakultete ...«⁶⁵ Kopičile pa so se tudi druge naloge in odgovornosti. Pri sprejemanju novega statuta leta 1958 je bil tako podan tudi predlog, naj se točno opredelijo ustrezne kvalifikacije za tajnika fakultete, saj gre za delovno mesto, ki ni samo administrativne, ampak tudi organizacijsko zahtevnejše narave.⁶⁶ V statutu je bilo tako zapisano: »Za tajnika fakultete je lahko imenovan samo, kdor ima poleg fakultetne izobrazbe še posebno strokovno in kulturno razgledanost, potrebno za obvladovanje fakultetne organizacijske problematike, ter sposobnost za vodstvo večjih organizacijskih enot.«⁶⁷ V statutu še beremo, da »izvrševanje poslov, ki pripadajo dekanatu, vodi pod nadzorstvom in po navodilih dekana tajnik fakultete, kot neposredni disciplinski starešina uslužbencev v dekanatu. Tajnik fakultete je za svoje delo odgovoren dekanu.«⁶⁸ Tajnik je vodil tajništvo fakultete, za dobo štirih let z možnostjo ponovne izvolitve ga je volil Fakultetni svet. Zahtevnost tajniške funkcije se je večala ne samo z naraščanjem fakultetnega osebja, temveč tudi z novimi smernicami in organizacijskimi spremembami.

Po zadnjih Pravilih Filozofske fakultete, ki so bila sprejeta v šol. letu 2017/18, so naloge tajnika fakultete, da »vodi in usklajuje celotno fakultetno upravo, zadolženo za upravno-administrativne in strokovno-tehnične naloge, istočasno tudi organizira in usklajuje delo posameznih strokovnih služb ali enot. Pri svojem delu sodeluje z dekanom in prodekani.«⁶⁹

V vrsti posameznikov, ki so na fakulteti opravljali funkcijo tajnika, se je po dolžini mandata v zgodovino fakultetne uprave zapisal Anton Pišek, ki je svoje delo opravljal od leta 1962 do upokojitve leta 1981. Bil je tudi med prvimi dobitniki Velikih priznanj, ki jih je Filozofska fakulteta prvič podelila leta 1988. V obrazložitvi piše, da je »prejel priznanje za zasluge pri dolgoletnem urejanju administrativno-tehničnega delovanja fakultete. Tone Pišek je kot tajnik fakultete v več kot dvajsetih letih postavil na noge organizacijsko strukturo fakultete, tesno sodeloval z vodstvom fakultete pri reševanju problemov, imel posebej tesne stike s študenti in mnogo prispeval k nemotenemu delovanju fakultete kot celote.«⁷⁰

Pišku so sledili tajniki Maja Dolenc, Marjan Sterle, Lidija Koman Perenič, Amalija Šiftar, Dragica Pristavec in Matjaž Jarc. Leta 2004 je mesto tajnika prevzela dr. Renata Kranjčec,⁷¹ leta 2019 jo je nasledila Tanja Hribar.

Že od začetka se je na dekanatu kazala potreba po dodatni administrativni delovni sili. Delo v fakultetni pisarni oziroma na dekanatu se je kopičilo, k temu so nenazadnje pripomogli tako novi oddelki kot povečan vpis, obenem pa tudi nove naloge in obveznosti, ki so jih fakultetam nalagali z novimi uredbami na državni ali univerzitetni ravni. Tajnik Rajko Dobrota je

61 Albreht, Fran (1889–1963), *Slovenska biografija*, <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi126966/> (dostop: januar 2019).

62 Marjan (tudi Marijan, Milan) Skrbinšek, roj. 1913, diplomiral iz fizike in teoretske matematike (AUL, Fond 58/875, Skrbinšek Marjan).

63 Rajko Dobrota, roj. 1910, dipl. pravnik (AUL, Fond 9/142, Dobrota Rajko).

64 Vse do selitve fakultete v novo stavbo na Aškerčevo cesto so bili tako tajniki kot strokovne službe bolj ali manj v službi tako fakultete kot rektorata Univerze v Ljubljani.

65 Predlog Statuta FF 1958, čl. 162.

66 Zapisnik 2. redne seje FS FF, 14. januar 1958.

67 Statut FF 1960, čl. 177.

68 Ibidem, čl. 176.

69 Pravila FF UL (sprejeta 17. aprila 2017, zadnje dopolnitve 26. septembra 2018), člena 155 in 158, <http://www.ff.uni-lj.si/oFakulteti/Pravilniki> (dostop: januar 2019).

70 Zapisnik 16. slavnostne seje FS, 17. februar 1988.

71 Podatek pridobljen v kadrovski službi FF.

Študentski referat v novi stavbi Filozofske fakultete na Aškerčevi v šestdesetih letih prejšnjega stoletja.
Vir: Arhiv Univerze v Ljubljani.

na srečanju s predstavniki Ministrstva za znanost in kulturo LRS in Komisije za zakonodajo LRS marca 1950 ob predstavitvi dela pisarne dekanata poudaril, da »toliko časa ni pričakovati brezhibnega poslovanja dekanata, dokler ne bo dovolj administrativnih moči. Zadostna zasedba dekanata bi bila: sekretar plus 4 administrativne moči plus kurir, najnujnejša zasedba pa poleg sekretarja še 3 administrativne moči in kurir.«⁷² Za nemoteno delovanje pisarne dekanata sta bili zadolženi dve administrativni delavki, ki sta nudili pomoč tako tajniku fakultete kot dekanu in prodekanom. Medtem ko so začetnim potrebam dela v dekanovi pisarni ustrezali profili strojepisk in pozneje referentov s srednješolsko izobrazbo, se je narava dela spreminjala in postajala zahtevnejša. Že leta 1985 je takratni dekan dr. Nace Šumi pojasnjeval, da je »tajništvo organizirano tako, kot so narekovalе nekdanje potrebe, ko delo še ni bilo tako komplicirano. Danes bi

morali tajništvo reorganizirati in zaposliti več delavcev z visokošolsko izobrazbo ... Seveda pa je fakulteta pri tem finančno omejena.«⁷³ Pozneje je do reorganizacije dejansko prišlo in danes sta v pisarni dekanata zaposleni dve strokovni delavki z visokošolsko izobrazbo, ki nudita strokovno pomoč tajniku fakultete ter dekanu in prodekanom.

Vzporedno so se glede na nove potrebe razvijale in kadrovske krepile tudi nove strokovne službe, zadolžene za posamezna strokovna področja, nujna za nemoteno delovanje fakultete. Tako so prvim strojepiskam, ki so v dekanatu že od vsega začetka nudile administrativno pomoč, sčasoma sledile referentke za različna področja. Širitev del in novih nalog je pozneje vodila v izoblikovanje organizacijskih enot za posamezna področja. K temu je nenazadnje pripomogel tudi Zvezni zakon o univerzah iz leta 1954, ki je univerzo opredelil kot skupnost fakultet, fakultete pa kot samostojne

72 Zapisnik delovne konference FF s predstavniki Ministrstva za znanost in kulturo LRS in Komisije za zakonodajo LRS, 31. marec 1950.

73 Zapisnik 2. seje FS FF, 25. februar 1985.

znanstvene učne zavode.⁷⁴ V naslednjih treh letih je tako fakulteta vzpostavila različne referate in lastno računovodstvo ter začela s samostojnim vpisom študentov.⁷⁵ Strokovni kader se je kot del dekanata z oddelki preselil v novo stavbo na Aškerčevi ulici. Po statutu iz leta 1965 je Tajništvo fakultete najprej sestavljalo 6 organizacijskih enot (poleg Glavne pisarne še Referat za personalne zadeve, Referat za študentske zadeve, Referat za statistiko, Računovodstvo in Ekonomat),⁷⁶ iz katerih so se v osemdesetih postopoma formirale strokovne službe. Finančno-računovodska služba je prevzela skrb za računovodske in finančne posle, Kadrovska služba, na začetku t. i. Referat za personalne zadeve, pa je bila zadolžena za kadrovske zadeve vseh zaposlenih na fakulteti. Njene naloge so se z razvojem in novimi zahtevami širile in nadgrajevale. Obe službi, tako kadrovska kot računovodska, sta dobili svoje prostore na dekanatu v na novo dograjenem petem nadstropju fakultetne stavbe, kjer sta še danes. V petem nadstropju sta tudi fakultetna fotokopirnica in kurirska služba.

Vpis in administracijo za študente je prevzel Referat za študentske zadeve. Referat se je vzporedno z naraščanjem števila vpisanih študentov in spreminjanjem oblik študija tudi sam spreminjal in kadrovsko dopolnjeval. Potem ko se je razdelil na referata za dodiplomski in podiplomski študij, je z bolonjsko reformo sledila nova reorganizacija. Trenutno za študentske zadeve skrbijo tri pisarne v pritličju fakultetne stavbe: Referat za dodiplomski študij (1. stopnja bolonjskega študija), Referat za magistrski študij (2. stopnja bolonjskega študija) in Referat za doktorski študij.

Nepogrešljiv del tako velike ustanove je tudi tehnični kader. Delovno mesto kurjača, ki ga je fakultetno vodstvo zaposlilo ob selitvi v novo stavbo na Aškerčevo ulico v začetku šestdesetih in je poleg kurjave skrbel še za hišniška opravila, je bilo v osemdesetih ukinjeno. Nove tehnične posodobitve in

pridobitve so zahtevale nove tehnične profile, ki danes v okviru Gospodarsko-tehnične službe fakulteti zagotavljajo tehnični servis in vzdrževanje.

Zaradi vse večjega in pomembnejšega povezoovanja s tujino je bila leta 2000 na fakulteti ustanovljena Mednarodna pisarna. Ta skrbi predvsem za mednarodno izmenjavo študentov in zaposlenih ter posreduje informacije o možnostih štipendij in študija v tujini.

V zadnjih dvajsetih letih so se na fakulteti postopoma oblikovale še Služba za multimedijsko podporo, Služba za ekonomske zadeve, Služba za varnost in zdravje pri delu, Služba za pravne zadeve in Služba za akreditacije in spremljanje študijskih programov, posebna strokovna delavka pa skrbi za promocijo fakultete.

Tudi Računalniški center Filozofske fakultete je pomemben segment v sklopu strokovnih služb. Nudi računalniško podporo in svetovanje pedagoškemu in strokovnemu kadru na fakulteti ter skrbi za hitro rastočo računalniško mrežo. Njegovi zametki segajo v začetek sedemdesetih let prejšnjega stoletja, k pobudi o uvedbi računalništva na fakulteti kot dela učnih načrtov. Iz zapisnikov sej Fakultetnega sveta Filozofske fakultete novembra 1972 in januarja 1973 je razbrati, da si je fakulteta že takrat prizadevala za uvedbo računalništva in zato poskušala ustanoviti posebno komisijo.⁷⁷ Najprej je bila ustanovljena Komisija za računalništvo in dokumentacijo,⁷⁸ ki se je v letu 1982/83 preimenovala v Svet računalniškega centra. Sestavljali so jo člani iz vrst pedagoškega kadra, predvsem člani Oddelka za psihologijo, ki so se med prvimi podali v svet računalniškega opismenjevanja.⁷⁹ Iz poročila za leto 1982/1983 razberemo, da je imela fakulteta en računalnik, ki so ga uporabljali v glavnem za obdelavo podatkov za diplomske in seminarske naloge, za uvajanje učiteljev in sodelavcev

74 Glej: https://www.uni-lj.si/univerzitetni_arhiv/zgodovina_ul/univerza_v_ljubljani_%E2%80%93_ustanovitev_in_razvoj_do_konca_20%20_stoletja/ (dostop: december 2018).

75 Do takrat so se te naloge izvajale še v okviru univerze. Vasilij Melik: Razvoj Filozofske fakultete v Ljubljani. *Poročilo o delu FF v štud. letu 1979/80*, 35.

76 Statut FF 1965, čl. 222.

77 Glej npr. Zapisnik seje FS FF, 11. januar 1973.

78 Prvič je komisija omenjena v Poročilu o delu FF za leto 1972/73.

79 Po čl. 305 Statuta FF iz leta 1982 »Svet centra sestavlja 7 članov, ki jih voli Fakultetni svet izmed delavcev in študentov oddelkov, ki uporabljajo ali so zainteresirani za uporabo računalnikov (5 delavcev in 2 študenta)«.

v delo z računalnikom ter za delo na projektih in raziskavah.⁸⁰

Naloge fakultetnega Centra za računalništvo so bile jasno opredeljene že v srednjeročnem planu Filozofske fakultete za obdobje 1981–1985, določene pa tudi v Statutu iz leta 1984. Med drugim naj bi razvijal računalništvo v fakultetnem pedagoškem in znanstvenoraziskovalnem delu ter omogočil računalniško obdelavo podatkov, po posameznih oddelkih pa se je računalništvo že izvajalo kot samostojni predmet v okviru učnih programov. Skrbel naj bi tudi za usposabljanje zaposlenih in študentov za delo z računalnikom.⁸¹

Uvajanje računalnikov kot delovnega orodja se je na fakulteti začelo v drugi polovici osemdesetih let. V zapisniku iz leta 1987 tako beremo, da si »fakulteta že dalj časa prizadeva uvesti računalniško zbiranje in obravnavanje podatkov tako v knjižnicah kakor na inštitutu in posebej v administraciji (v računovodstvu). Že pred časom začeta akcija v študentskem referatu žal ni rodila zaželenega sadu. V letošnjem letu predvidevamo nabavo novih računalniških kapacitet, s katerimi bomo lahko z večjo širino začeli zajemati podatke ter si s tem olajšali delo.«⁸² Leta 1988 je takratni dekan dr. Dušan Nečak v svojem poročilu ugotavljal, da poteka opremljenost fakultete z računalniško opremo zadovoljivo in po pričakovanjih.⁸³ Pri tem je pomembno vlogo kot svetovalno telo imela prav Komisija oziroma Svet računalniškega centra. Slednjega je v letu 1991/92 nasledil Odbor za računalništvo, ki pa ga poznejša poročila ne omenjajo več. V tem obdobju si je vodstvo fakultete prizadevalo modernizirati fakultetno računalniško mrežo in opremo.

Nagel razvoj na področju računalništva in informatike ter uveljavitev računalnikov kot glavnega delovnega orodja sta botrovala vse večji potrebi po ustrezni strokovni računalniški podpori, ki jo je fakulteti najprej zagotavljala Univerza v Ljubljani. Leta 1996 ji je uspelo zaposliti prvega računalniškega strokovnjaka. Nove oblike dela in nove zahteve so vodile v

izoblikovanje računalniškega centra, ki danes zaposluje šest informatikov.

Razvoj in preoblikovanje strokovnih služb sta v stoletni zgodovini fakultete sledila predvsem njenim potrebam, pa tudi zahtevam, ki jih je narekovala univerza. In razvoj gre naprej. Fakulteta vstopa v novo stoletje, ki ga bo gradila tudi z njihovo pomočjo.

80 Argio Sabadin: Poročilo o delu računalniškega centra. *Poročilo o delu FF v štud. letu 1982/83*, 35. Kot razberemo iz poročila računalniškega centra, je bil računalniški terminal nameščen v štud. letu 1976/77 (glej: Klas Brenk: Poročilo komisije za računalništvo. *Poročilo o delu FF v štud. letu 1976/77*, 25).

81 Osnutek Sprememb srednjeročnega načrta Filozofske fakultete 1981–1985; Statut FF iz leta 1984, čl. 27.

82 Zapisnik 3. seje FS FF, 12. januar 1987.

83 Zapisnik 24. seje FS FF v Ljubljani, 3. oktober 1988; Zapisnik 1. seje FS FF v Ljubljani, 14. november 1988.

24. septembra 2019 je v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma potekala osrednja slovesnost ob stoletnici Filozofske fakultete. Foto: STA.

Slavnostna akademija ob stoletnici Filozofske fakultete. Foto: STA.

Viri in literatura

Dokumentarni viri

Arhiv Filozofske fakultete.
Arhiv Republike Slovenije.
Arhiv Univerze v Ljubljani, Rektorat, Zapisniki sej univerzitetnega sveta, univerzitetnega senata in univerzitetne uprave.
Letno poročilo Filozofske fakultete za leto 2015.
Letno poročilo Filozofske fakultete za leto 2017.
Letno poročilo Filozofske fakultete za leto 2018.
Personalne mape univerzitetnih profesorjev. Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani (ZAMU).
Poročilo o delu Filozofske fakultete v Ljubljani ... Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1963–2004.
Poslovno in računovodsko poročilo FF za leto 2008.
Poslovno in računovodsko poročilo FF za leto 2010.
Poslovno in računovodsko poročilo FF za leto 2011.
Poslovno in računovodsko poročilo FF za leto 2013.
Poslovno poročilo Filozofske fakultete za leto 2006.
Poslovno poročilo Filozofske fakultete za leto 2005.
Pravila Filozofske fakultete UL, 2017.
Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete v Ljubljani.
Pravilnik o podeljevanju nagrad študentkam Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 29. maj 2019.
Seznami predavanj Univerze v Ljubljani. Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani (ZAMU).
Statuti FF 1960, 1965, 1969, 1982, 1984.
Zapisniki izrednih in rednih sej Fakultetnega sveta Filozofske fakultete (ZRSFFS) od 1919 do 1971.
Zapisniki sej Fakultetnega sveta Filozofske fakultete od 25. 7. 1957 do 6. 5. 1982.

Zapisniki sej Fakultetnega sveta Filozofske fakultete od 24. 6. 1982 do 24. 11. 1993.

Zapisniki sej Pedagoško-znanstvenega sveta Filozofske fakultete od 24. 2. 1966 do 27. 2. 1976.

Zapisniki sej Senata Filozofske fakultete od 2003 do 2018.

Časopisni viri

Delo
Dnevnik
Tribuna
Zbor občanov

Spletni viri

Pompiliu Alexandru: The Issue of the Conflict of the Faculties, *Annals of »Valahia« University of Targoviște*. Letters Section, VII (2009). <http://www.diacronia.ro/en/indexing/details/A20453>
Alojz Cindrič: *Študenti s Kranjske na avstrijskih in nemških univerzah 1365–1917. Viri za zgodovino slovenskega izobraženstva*. Spletna razstava. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2000. <https://hdl.handle.net/11686/file17923>
History of Charles University. <https://cuni.cz/UKEN-106.html>
Jan Hus. Bohemian religious leader. <https://www.britannica.com/biography/Jan-Hus>
Marjan Horvat: Spet je hudič na filozofski fakulteti. *Mladina*. <https://www.mladina.si/118539/spet-je-hudic-na-filozofski-fakulteti/>

Ranka Ivelja: Afera ‚dodatki‘: dekanja FF Branka Kalenič Ramšak se je – prva in edina – javno opravičila. *Dnevnik*, 7. januar 2016. <https://www.dnevnik.si/1042727899>

Knafljeva ustanova na Dunaju. https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/univerzitetni_objekti/knafljeva_ustanova_na_dunaju/

Aleksandra K. Kovač: Zasedba fakultete: ‚Prva predavalnica je osvobojena!‘ *MMC RTVSLO*. <http://www.rtv slo.si/slovenija/zasedba-fakultete-prva-predavalnica-je-osvobojena/271190>.

»Odprt je urbanistični in arhitekturni projektni natečaj za nov objekt Fakultete za strojništvo UL,« Fakulteta za strojništvo. https://www.fs.uni-lj.si/arhiv_sporocil/2018071908272967/Odprt%20je%20urbanisti%C4%8Dni%20in%20arhitekturni%20projektni%20nate%C4%8Daj%20za%20nov%20objekt%20Fakultete%20za%20strojni%C5%A1tvo%20UL/

Predhodniki in začetki ljubljanske Filozofske fakultete. http://www.ff.uni-lj.si/oFakulteti/zgodovina_fakultete

Predstavniki fakultete in univerze aktiviste podpirajo zgolj s figo v žepu, *Dnevnik*, 28. november 2011. <https://www.dnevnik.si/1042491178>

Sebastijan Ozmec: Konec K16. *Mladina*. <https://www.mladina.si/94608/konec-k16/>

Slovenska pomlad. <http://www.slovenska-pomlad.si/1?id=103>

Žiga Turk: Govor na podelitvi diplom Filozofske fakultete. *Čas-opis*. <http://blog.zturk.com/2012/06/govor-na-podelitvi-diplom-filozofske.html>

Jožef Walland. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi133473/>

Zapisnik 11. seje Državnega zbora, 18. maj 1999. V: Državni zbor, <https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=II&type=sej&uid=84756FA-6E2112637C12567660020BB7C>

Zgodovina Akademije za glasbo. <https://www.ag.uni-lj.si/akademija-za-glasbo/zgodovina-1>

Zgodovina pedagoške fakultete. <https://www.pef.uni-lj.si/zgodovina.html>

Fran Zwitter. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi887996/>

Video zapisi

Študentom je dovolj, Odmevi, RTV4, 22. november 2011, 23:50–35:32 min. <https://4d.rtv slo.si/arhiv/odmevi/121663105>.

Boj za, Odmevi, RTV4, 23. november 2011, 00:26–07:22 min. <https://4d.rtv slo.si/arhiv/odmevi/121746238>.

Za spremembe, *Dnevnik*, RTV4, 23. november 2011, 6:49–9:57 min. <https://4d.rtv slo.si/arhiv/dnevnik/121740836>.

Literatura

Maja Avsenik: Knjigarna. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 526–529.

Štefan Barbarič: Fran Petre. 1906–1978. *Slavistična revija*, 27 (1979), 2, 307–311.

Matjaž Barbo: *Slovenska muzikologija. Kratek prelet po zgodovini*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

Iztok Belehar: Pedagoška enota za šport. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 495–496.

Martin Berishaj: Albanci v Sloveniji: različnost percepcij. *Razprave in gradivo*, 45(2004), 144–159.

Klas Brenk: Oddelek za psihologijo. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 61–62.

Alja Brglez, Matej Seljak: *Rusija na Slovenskem. Ruski profesorji na Univerzi v Ljubljani v letih 1920–1945*. Ljubljana: ICK, 2008.

Alojz Cindrič: *Od imatrikulacije do promocije. Doktorandi prof. Franceta Vebra na Oddelku za filozofijo Univerze v Ljubljani v luči arhivskega gradiva (1919–1945)*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015.

Alojz Cindrič: *Študenti s Kranjske na dunajski univerzi 1848–1918*. Ljubljana: Univerza, 2009.

Jože Ciperle, Tatjana Dekleva: *Ustanovitve Univerze v Ljubljani v letu 1919*. Ljubljana: Univerza, 2009.

Jože Ciperle: Srednje šole in višji študij na slovenskem ozemlju do leta 1918. *Kronika*, 24 (1976), 3, 137–150.

- Dragotin Cvetko: *V prostoru in času. Spomini*. Ljubljana: Slovenska matica, 1995.
- Pavle Čelik: *Policija, demonstracije, oblast. Ljubljanski nemiri v zadnjih treh desetletjih*. Ljubljana: Enotnost, 1994.
- Metka Dolenc: *Savin Sever arhitekt*. Ljubljana: Nuit, 2003.
- Darko Dolinar: France Kidrič in ljubljanska univerza 1918–19. *Kidričev zbornik*. Maribor: Slavistično društvo, 2002, 44–53.
- France Dolinar et al. [ur.], *Slovenski zgodovinski atlas*, Ljubljana: Nova revija, 2011.
- Filozofska fakulteta. *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. Ljubljana: Rektorat Univerze kralja Aleksandra I., 1929, 285–292.
- Aleš Gabrič: Reforma visokega šolstva 1954–1961 ali kako uničiti univerzo. *Nova revija* 13 (1994), 105–120.
- Aleš Gabrič: *Socialistična kulturna revolucija. Slovenska kulturna politika 1953–1962*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995.
- Aleš Gabrič: Opuščanje profesorjev Univerze v Ljubljani zaradi politično-ideoloških razlogov. *Objave* 6 (2000), 12–32.
- Aleš Gabrič: Ljubljanska univerza pod političnimi pritiski jeseni 1943. *Kronika* 63 (2015), 2, 337–352.
- Aleš Gabrič: Simeon Hesapčiev – prvi lektor bolgarščine na univerzi v Ljubljani. *Slovenci in Bolgari med zahodnimi in vzhodnimi vplivi*. Ur. Žarko Lazarevič in Aleš Gabrič. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2016, 119–233.
- Kajetan Gantar: *Zasilni pristanek*. Ljubljana: Slovenska matica, 2011.
- Bojan Godeša: *Kdor ni z nami, je proti nam. Slovenski izobraženci med okupatorji, Osvobodilno fronto in protirevolucionarnim taborom*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995.
- Bogo Grafenauer: Filozofska fakulteta. *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, 1969, 195–198.
- Bogo Grafenauer: Nekaj opomb k Zadnjemu srečanju s Tarasom Kermaunerjem. *Glasnik Slovenske matice* 14 (1991), 21–33.
- Nada Grošelj: Življenje, delo in bibliografija Milana Grošlja. *Milan Grošelj. Izbrani spisi*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018, 7–31.
- Meta Grosman in Anton Janko: Oddelek za germanske jezike in književnosti. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Znanstvena založba FF UL, 1999, 329–339.
- Walter Höflechner: *Das Fach »Geschichte« an der Philosophischen resp. Geisteswissenschaftlichen Fakultät der Universität Graz*. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 2015.
- Janez Höfler, Gašper Cerkovnik: Josip Mantuani: med umetnostno zgodovino in muzikologijo. *Zbornik za umetnostno zgodovino* 48 (2012), 167–175.
- Grega Hrib: *Sodobna zgodovina študentskih gibanj v Sloveniji*. Diplomsko delo. Mentor Božo Repe. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2017.
- Ivan Hribar: *Moji spomini. Del 1*. Ljubljana: [s.n.], 1928.
- Božidar Jezernik: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 175–176.
- Božidar Jezernik: Antropolog, ki je ljudem meril glave. *Niko Zupanič, njegovo delo, čas in prostor*. Ur. Rajko Muršič in Mihaela Hudelja. Ljubljana: ZIFF, 2009, 23–73.
- Niko Jež: Oddelek za slavistiko. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 399.
- Immanuel Kant: Spor fakultet. *Vestnik Inštituta za marksistične študije*, 8 (1987), 1, 14–37.
- France Koblar: *Moj obračun*. Ljubljana: Slovenska matica, 1976.
- Jože Kokole: *Bibliografija doktorskih disertacij univerze in drugih visokošolskih in znanstvenih ustanov v Ljubljani 1920–1968*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, 1969.
- Janko Kos: *Ideologi in oporečniki. Spominjanja*. Ljubljana: ZZFF, Beletina, 2015.
- Lev Kreft: Na svidenje v naslednji reformi! *Pogledi: Humanistika in družboslovje v prostoru in času*. Ur. Dušan Nečak. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010, 19–41.
- Slavko Kremenšek: Med pedagoško-znanstvenimi enotami in Znanstvenim inštitutom. *Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem. Šumijev zbornik*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: ZIFF, 1999, 11–23.

- Slavko Kremenšek: *Slovensko študentovsko gibanje 1919–1945*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1972.
- Lea Kuhar: *Zasedba Filozofske fakultete (23. november 2011–23. januar 2012)*. Diplomsko delo. Mentor Rastko Močnik, somentor Primož Krašovec. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2014.
- Darja Kürner: Pedagoška enota za šport. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 539–540.
- Avzugst Lešnik. Razvojna pot Oddelka za sociologijo. *Petdeset let študija sociologije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (1960–2010)*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 10–19.
- Milan Lovenjak: Osrednja humanistična knjižnica. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 530–536.
- Mateja Lutar: Znanstvena založba. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 544–546.
- Barica Marentič Požarnik: Center za pedagoško izobraževanje. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 263–264.
- Barica Marentič Požarnik: Center za pedagoško izobraževanje. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 489–490.
- Vasilij Melik: Predhodniki in začetki ljubljanske Filozofske fakultete. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani: 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 9–15.
- Vasilij Melik: Razvoj Filozofske fakultete v Ljubljani. *Poročilo o delu FF Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani v štud. letu 1979/80*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1981, 29–35.
- Lucijan Menaše: Beseda o avtorju in izboru. *France Mesesnel. Umetnost in kritika*. Ljubljana: Državna založba, 1953, 5–14.
- Edvard Mihelčič: Pedagoška enota za telesno vzgojo. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 255.
- Bogomir Mihevc: *Ključ je v naših rokah. Študentska gibanja za univerzo in boljši študij*. Ljubljana: Univerza, 2008.
- Metod Mikuž: Gradivo za zgodovino univerze v letih 1919–1945. *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, 1969, 53–92.
- Janez Mlinar: Balduin Saria (1893–1974). Ein deutschsprachiger Sohn der Untersteiermark. *Österreichische Historiker. Lebensläufe und Karrieren 1900–1945. Band III*. Ur. Karel Hruza. Wien, Köln, Weimar: Böhlau, 2019, 379–403.
- Vojeslav Molè: *Iz knjige spominov*. Ljubljana: Slovenska matica, 1970.
- David Movrin: Fran Bradač, Anton Sovre, Milan Grošelj in Fran Petre. Latinščina in grščina na ljubljanski univerzi v desetletju po vojni. *Keria* 15 (2013), 147–179.
- Rajko Nahtigal: Seminar za slovansko filologijo. *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. Ljubljana: Rektorat Univerze kralja Aleksandra I., 1929, 338–353.
- Dušan Nečak: Predgovor. V: Vasilij Melik et al. [ur.]: *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani: 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 7.
- Dušan Nečak: Prizadevanja za sodobno koriščenje Knafljeve ustanove po letu 1961. *Knafljeva ustanova na Dunaju 1676–2006*. Ur. Vincenc Rajšp. Dunaj: Slovenski znanstveni inštitut – Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007, 117–124.
- Dušan Nečak: Slovenski izobraženci v korespondenci Fritza Valjavca (1935–1944). *Slovenci v Evropi (o nekaterih vidikih slovenske povezanosti s sosedi in Evropo)*. Ljubljana: Oddelek za zgodovino, 2002, 177–210.
- Dušan Nečak, Rudi Rizman: Znanstvenoraziskovalni inštitut. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 548–558.
- Predrag Novaković: Zgodovina arheologije na Univerzi v Ljubljani. *Osemdeset let študija arheologije na Univerzi v Ljubljani*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2004, 11–118.
- Janez Orešnik: Oddelek za primerjalno in splošno jezikoslovje. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba FF UL, 2009, 407–408.

- Željko Oset: *Zgodovina Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Prizadevanja za ustanovitev akademije, ustanovitev in njena prva leta*. Ljubljana: SAZU, 2013.
- Željko Oset: Akademsko kariero Nikolaja Fjodoroviča Preobraženskoga (1893–1970). *Monitor ISH* 17 (2015), 129–150.
- Jusuf Osmani: *Arhivska gradnja o agrarni reformi i kolonizaciji na Kosovu 1918–1941*. Doktorska disertacija. Mentor Jože Žontar. Ljubljana: Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 1984.
- Cirila Peklaj et al.: Center za pedagoško izobraževanje. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 517–523.
- Franc Perdih: Ana Mayer Kinsky, die erste Promovierende an der slowenischen Universität. *Frauen, die studieren, sind gefährlich*. Ur. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018, 107–125.
- Melita Pivec-Stelè: Naše knjižnice. *Glasnik muzejskega društva za Slovenijo*, 13 (1932), 1–4, 71–92.
- Vladimir Pogačnik: Filozofska fakulteta po sedemdesetih letih delovanja. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani: 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 17–19.
- Vladimir Pogačnik: Oddelek za romanske jezike in književnosti. *Zbornik 1919–1999*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 1999, 295–301.
- Breda Pogorelec: Oddelek za slovanske jezike in književnosti. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 225–244. (Z dopolnili Irene Novak Popov in Marka Stabeja).
- Janko Polec: Ljubljansko višje šolstvo v preteklosti in borba za slovensko univerzo. V: *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. Ljubljana: Rektorat Univerze kralja Aleksandra I., 1929.
- Gregor Pompe (ur.): *Slavnostni zbornik ob 100-letnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.
- Francka Premk, Eva Premk Bogataj: *Marja Boršnik. Prva dama slovenske slavistike*. Kranj: Gorenjski muzej, 2015.
- Razprave FF: trideset let založniške dejavnosti Znanstvenoraziskovalnega inštituta FF*. Ljubljana: ZIFF, 2011.
- Božo Repe: *Rdeča Slovenija. Tokovi in obrazi iz obdobja socializma*. Ljubljana: Sophia, 2003.
- Andrea Romano: *Gli statuti universitari: tradizione dei testi e valenze politiche. Atti del Convegno internazionale di studi*. Messina-Milazzo 13–18 aprile 2004. Bologna: Clueb, 2007.
- Helena Seražin: *Nastanek in razvoj knjižnic FF v Ljubljani*. Diplomsko naloga. Mentor Jože Urbanija. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 1996.
- Mitja Skubic: *Romanistika*. Ljubljana: ZIFF, 2010.
- Tone Smolej: »Kaj večega poskusiti in postati«. *Slovenski pisatelji dunajski študentje (1850–1926)*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU in Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015.
- Anka Sollner Perdih: Zgodovina knjižnice Oddelka za slovenistiko in Oddelka za slavistiko. *Slovenistika: pogledi na eno od ustanovnih strok Univerze v Ljubljani ob njeni 90-letnici*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 59–64.
- Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji (ljubljska in mariborska oblast)*. Ljubljana: Oblastna zaloga šolskih knjig, 1928.
- Stalež šolstva in učiteljstva ter prosvetnih in kulturnih ustanov v Dravski banovini 1934*. Ljubljana: Banovinska zaloga šolskih knjig in učil, 1934.
- Alenka Šauperl: Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 93–105.
- Stanko Šimenc: Spomin na profesorja – v navzkrižju stroke in politike. Štirideset let pozneje. *Literarnovedno srečanje ob stoletnici rojstva prof. dr. Antona Slodnjaka*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1999, 75–80.
- Stanko Šimenc: *Med politiko in stroko*. Kranj: samozaložba, 2004.
- Nace Šumi: Oddelek za umetnostno zgodovino od 1919 do 1989. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 117–122.

- Nace Šumi: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, 257–261.
- Nace Šumi, Dušan Nečak: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 479–486.
- Študentsko gibanje 1968–72*. Ljubljana: Krt, 1982.
- Marko Uršič (ur.): *Pozabljena generacija filozofov*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2016.
- Johann Weikhard Valvasor: *Topografija Kranjske: 1678–79*. Ljubljana: Valvasorjev odbor pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, 2001.
- Tadej Vidmar: Damnatio memoriae ali Ozvaldova pedagogika v luči povojnih kritik. *Sodobna pedagogika* 53 (2002), 18–39.
- Tadej Vidmar: Oddelek za pedagogiko in andragogiko. *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, 242–249.
- Rebeka Vidrih: *Teorija umetnosti in umetnostne zgodovine v drugi polovici 20. stoletja. Klasična tradicija in novo umetnostno zgodovinopisje*. Doktorska disertacija. Mentor Tine Germ, somentor Lev Kreft. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2008.
- Tomo Virk: *Vebrovo učenec*. Ljubljana: LUD Literatura, 2014.
- Peter Vodopivec: *Francoski inštitut v Ljubljani*. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2013.
- Peter Vodopivec: Knafljeva ustanova – v luči zgodovine in sedanjosti. *Knafljeva ustanova na Dunaju 1676–2006*. Ur. Vincenc Rajšp. Dunaj: Slovenski znanstveni inštitut – Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007, 31–41.
- Peter Vodopivec: *Luka Knaflj in štipendisti njegove ustanove*. Ljubljana: Kronika, 1971.
- Peter Vodopivec: O življenju in delu prof. dr. Frana Zwittra. *Zwittrov zbornik*. Ur. Peter Štih. Ljubljana: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete, 2008, 7–18.
- Ignacij Voje: Utrinki iz spominov na prof. Metoda Mikuža. *Mikužev zbornik*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1999, 401–408.
- Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. V Ljubljani, Rektorat Univerze kralja Aleksandra I., 1929.
- Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. Poročilo ob 15-letnici obstoja*. Ljubljana: ZIFF, 1994.
- Fran Zwitter: Višje šolstvo na Slovenskem do leta 1918. *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani*. Ur. Roman Modic. Ljubljana: Univerza, 1969, 13–51.
- Tanja Žigon: Melitta Pivec-Stelè, die erste Slowenin mit zwei Dokortiteln. *Frauen, die studieren, sind gefährlich*. Ur. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018, 131–170.
- Egon Žižmond: Politika deviznega tečaja v Jugoslaviji. *Teorija in praksa*, 8–9 (1991), 966–975.
- Martin Žnideršič: Osrednja humanistična knjižnica. *Zbornik 1919–1999*. Ur. Jadranka Šumi. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, str. 491–494.